

LOVEC 5

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXIV., št. 5
maj — veliki traven 1981

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Jelo Gašperšič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Miha Adamič, Drago Bitenc, France
Cvenkel, Janez Černač, Vitomir
Mikuletič, Janko Perat, Ciril Štrumbelj,
Polona Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor France Cvenkel

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 100 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih družin

po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1981,
je 450 din.

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
600 din. Posamezen izvod revije je 30 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,

Župančičeva 9 — p. p. 505,

61001 Ljubljana.

Telefon (061) 20 989.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglasom:

do 15 besed 100 din, od 15 do 25 besed

120 din, od 25 do 30 besed 250 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij

v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej

na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,

Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Boris Leskovic	148	Z našim delom bomo uresničili njegovo idejo
Blaž Krže	150	»88 dreves v spomin na tovariša Tita« — pomemben sklep skupščine Lovske zveze Jugoslavije
Veljko Varičak	151	Dejavnost sveta za vzgojo, izobraževanje in založniško dejavnost LZS
Bruno Skumavc	155	Desetletji gospodarjenja z divjadjo na Gorenjskem
Predsedstvo skupščine LZS	155	Odstrel lisic še povečati in vso pozornost usmeriti tudi na srnjad (Okrožnica glede stekline vsem lovskim organizacijam)
Republiška veterinarska uprava	159	Steklina na območju SR Slovenije (mesečno poročilo)
Milan Orel	159	Divji kunec
Mirko Kumer	161	Divji petelin je zelo ogrožen
Jože Gril	164	Nepozabna jutra
Po lovskem svetu:	165	Divjad in lov na Nizozemskem — Ing. J. A. E. Vilielander
Lovska organizacija:	167	Kako nadalje razreševati vprašanja glede stekline — B. Leskovic
	168	Oktetu LD Sodražica ob jubileju — Zlatorogovo plaketo — T. Kovačič
Jubilanti:	167	Rado Virjent — 50 let
Klub Diana:	169	Volilna seja skupščine Kluba Diana — J. Perat
Literatura:	170	»Lovsko strelstvo v Prekmurju 1937—1980« — F. Cvenkel
	171	Knjiga »Na lovskih stezah« — V. Varičak
V spomin:	171	Franček Fras
Lovski oprtnik:	172	23. november 1980 — B. Klanjšček
Lovska kinologija:	173	Lovsko kinološko društvo za Pomurje — V. P.

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Srnjak se je prebarval. Lov nanj se prične 16. maja. Po samoupravnem sporazumu o enotnih gojitvenih smernicah za obdobje 1980—1985 mora odstrel srnjakov zajeti vsaj 20 % enoletnih (lanščakov), največ do 25 % dve- in večletnih ter v jeseni še do 5 % srnjačkov.

Vsako lovskogojitveno območje ima že določeno letno merilo razvrščanja srnjakov po gojitvenih vrednostih, na osnovi ocenitve telesnih tež in tež rogovja. Pri odstrelu moramo obvezno upoštevati kriterije, po katerih razvrščamo srnjake v skupine: A lanščaki, A dve- in večletni srnjaki, B lanščaki in B dve- in večletni srnjaki.

Da uplenjene srnjake lahko natančno razvrstimo v kategorije, jih stehamo do 0,5 kg natančno. Srnjaki morajo biti iztrebljeni, v koži, z nogami in z glavo ter rogovjem.

Foto Ivan Veber, Diana

SLIKA NA DRUGI STRANI OVITKA — NA 146. STRANI LETNIKA LXIV:

V mesecu maju se poraja v gnezdih novo življenje

Foto Oskar Dolenc, Diana

Z našim delom bomo uresničili njegovo idejo

Minilo je leto dni, ko je 4. maja 1980 ves napredni svet pretresla vest, da je umrl tovariš Tito. Milijone src Jugoslovanov je prešinila neizrekljiva žalost ob tem tragičnem dogodku. Umrl je največji sin naših narodov, oče naše socialistične samoupravne skupnosti, tvorec gibanja neuvršenih, kot edine alternative sodobnega sveta, prijatelj vseh zatiranih in ponižanih. Ob tej neprecenljivi izgubi pa smo se še bolj strnili in prisegli, da je njegova pot naša pot in da bo njegovo revolucionarno delo, prežeto s humanostjo, večno izročilo sedanjim in bodočim rodovom naše skupnosti. Vse to pa ne more nikoli umreti! Tito živi in bo vedno živel v nas, med nami, v našem delu, pri izgradnji naše — Titove Jugoslavije.

Jugoslovanska zveza za varstvo in izboljševanje človekovega okolja je podala zamisel, da bi se v spomin na tovariša Tita izvedla vsejugoslovanska akcija pod geslom »88 dreves za tovariša Tita«. Koordinacijski odbor za obeleževanje in ohranjanje imena in dela Josipa Broza Tita pri Zvezni konferenci SZDL Jugoslavije je to zamisel podprl. O pobudi za to hvaljevredno akcijo je razpravljal tudi Koordinacijski odbor za obeleževanje in ohranjanje imena in dela Josipa Broza Tita pri predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije in ugotovil, da njen plemenit in hkrati koristen namen zahteva jasen dogovor in premišljeno izvedbo. Enako je idejo za to akcijo ocenilo tudi predsedstvo RK SZDL Slovenije na svoji seji 24. marca letos. Usklajevalne akcije je prevzel svet za varstvo okolja pri Predsedstvu RK SZDL, naloge strokovne pomoči za širšo akcijo pa društva za varstvo okolja in hortikultura društva.

Sklep, da se tudi jugoslovanski lovci vključimo v akcijo »88 dreves za tovariša Tita« pa je bil enoglasno sprejet 14. marca 1981 v Prištini, na zasedanju skupščine Lovske zveze Jugoslavije.

Namen akcije je, da z delom uresničimo idejo in misel tovariša Tita, ki se je nadvse zavzemal za varstvo narave, za zdravo človekovo okolje in tudi za pravičen odnos do divjadi, ki je dobrina posebne družbenega pomena. S tem delom bomo lovci

na simboličen način obeležili njegov plemenit odnos do narave.

Število 88 je osnovni simbol akcije in pomeni 88 let življenja in dela našega maršala.

To pa ne pomeni, da naj bi vsaka lov. organizacija posadila letos le 88 drevesc v Titov spomin. Akcijo bomo nadaljevali skozi vse srednjeročno obdobje in zasajali v loviščih sadike oz. drevesca plodonosnih vrst. V naslednjih petih letih bo vsak organiziran lovec letno zasadil v lovišču po eno sadiko plodonosnega drevja. Na ta način bodo jugoslovanski lovci obogatili lovišča z nad milijon plodonosnimi drevesci, ki bodo nudila v kasnejših letih s svojimi plodovi ustrezno hrano divjadi in tako prispevala pomemben delež k možnostim za njen obstoj in razplod.

Da ta akcija ne bi bila zgolj simbolična in da bi uspela tudi po svojem koristnem namenu, se mora lovska organizacija tega dela lotiti organizirano in strokovno. Natančno bo potrebno pretehtati, kam in kako saditi, kje dobiti tolikšno število drevesc oz. sadik, katera vrsta drevja bo uspevala v določenem okolju in kateri vrsti divjadi bo predvsem namenjena.

O vključevanju slovenskih lovskih organizacij v to akcijo so razpravljali tudi delegati skupščine Lovske zveze Slovenije na 3. zasedanju, 28. marca letos, in člani izvršnega odbora LZS na 11. seji, ki je bila 21. aprila 1981. Strokovni sekretariat LZS je pooblaščen, da pripravi izhodišča, kako naj bi v SR Sloveniji kar najbolje izvedli to plemenito in za divjad koristno akcijo v spomin na velikana naše socialistične revolucije in velikega prijatelja narave.

Boris Leskovic

Tito na poljskem lovu

Slika je iz knjige »Tito u prirodi i lovu«, ki jo je pripravilo »Beogradsko lovačko društvo«, izdal pa v lanskem letu »Izdavačko instruktivni biro, Zagreb«. Slavnostna predstavitev te knjige v Ljubljani je bila 31. 10. 1980, v hotelu Lev. Članke in fotografije za knjigo so prispevali tudi avtorji iz Slovenije. Na mednarodni razstavi knjig v Beogradu je dobila posebno priznanje kot tehnično in oblikovno najbolje opremljena knjiga leta.

»88 dreves v spomin na tovariša Tita« – pomemben sklep skupščine Lovske zveze Jugoslavije

Blaž Krže

V soboto, 14. marca 1981, je bilo v Prištini redno zasedanje skupščine Lovske zveze Jugoslavije, ki se praviloma sestaja vsaki dve leti. Zasedanja so se udeležile delegacije lovskih zvez vseh socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin.

Delegacijo Lovske zveze Slovenije so sestavljali: Lojze Briški, Marko Bulc, Narcis Družina, Geza Bačić, Ivan Nečemar, Milan Batistič in Blaž Krže. Iz Slovenije pa se je zasedanja skupščine udeležil tudi Janko Perat, član komisije za kodeks jugoslovanskih lovcev.

Lovska zveza Jugoslavije, kot najvišja oblika organiziranega lovstva naše samoupravne socialistične domovine, svoje osnovne smotre

uresničuje z združevanjem in usklajevanjem najširših interesov lovskih organizacij, s spodbujanjem in razvijanjem tistih aktivnosti lovstva, ki so najpomembnejše zlasti z vidika gojitve, varstva in gospodarjenja z divjadjo. S tem so seveda povezane tudi dejavnosti s področja razvoja in večje učinkovitosti znanstveno-raziskovalnega dela, pa tudi vključevanje lovstva v aktivnosti SZDL, ljudske obrambe in družbene samozaščite. Prek LZ Jugoslavije se jugoslovansko lovstvo vse zavzete vključuje tudi v vse družbene aktivnosti pri varstvu in izboljševanju okolja pa tudi v širši mednarodni prostor oz. v Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi. Referat predsednika Dragoljuba Stavreva, ki

je ocenil sedanje stanje lovstva v Jugoslaviji in predložil najpomembnejše smernice ter izhodišča za bodoče delovanje, je določil okvir osrednji razpravi.

Dejstvo namreč je, da s sedanjimi razmerami v lovstvu na celotnem jugoslovanskem prostoru ne moremo biti zadovoljni, kljub temu, da gre pogosto tudi za posledice objektivnih vplivov. Osnovna usmeritev ideološkega, organizacijskega, strokovnega in vzgojno-izobraževalnega programa mora biti dosledna v namenskem vračanju vseh prihodkov od gospodarjenja v loviščih nazaj v lovišča. Materialna osnova in nadaljnji organizacijski razvoj lovstva sta osnovna poroka za uresničevanje njegovih dolgoročnih ciljev. Stopnja razvoja lovstva je sorazmerna raznolikosti družbenega in gospodarskega razvoja v posameznih republikah in pokrajinah, kjer se lovstvo še vedno sooča s tradicionalizmom, katerega negativne posledice so ponekod dejstvo. Zato je vlogo, ugled in odgovornost slovenskega lovstva potrebno ocenjevati tudi z vidika njegovega vključevanja v dejavnosti in programe Lovske zveze Jugoslavije.

Skupščina je skladno z družbenopolitično in ustavno opredelitvijo SFRJ in s samoupravnim sporazumom lovskih organizacij socialističnih republik in avtonomnih pokrajin, izhajajoč iz načel združevanja in sodelovanja v Lovski zvezi Jugoslavije, sprejela nekatere spremembe in dopolnitve statuta, ki zagotavljajo nadaljnje poglobljanje delegatskega sistema in opredeljujejo načelo dvoletnega mandata.

Marko Bulc je v svoji razpravi ocenil predvsem dejavnost Lovske zveze Jugoslavije na področju mednarodnih odnosov in opozoril na nekatere probleme znanstveno-raziskovalnega dela.

Delegati so pomemben del razprave namenili tudi predlogu »Kodeksa jugoslovanskih lovcev«, katerega skupščina pošilja v najširšo razpra-

Del zastopstva iz SR Slovenije na zasedanju skupščine Lovske zveze Jugoslavije v Prištini: (v prvi vrsti) Narcis Družina, Geza Bačić, Milan Batistič, Janko Perat, Marko Bulc

Foto B. Krže

vo vsem lovskim organizacijam. Predlog po zasnovi in vsebini združuje samoupravno dogovorjena enotna izhodišča za delovanje lovcov in lovskih organizacij. S tega vidika pomeni odločilno podporo tistim naprednim usmeritvam, ki se zavzemajo za hitrejšo in učinkovitejšo uveljavljanje novih odnosov v lovstvu.

Sprejeta je bila tudi pobuda o vključevanju lovskih organizacij v najširšo družbeno akcijo »88 dreves v spomin na Tovariša Tita«. Tega ne gre ocenjevati zgolj kot simboliko, pač pa tudi kot vse večje in pomembnejše vlaganje v izboljševanje življenjskih možnosti za divjad. Tako naj bi vsaka lovska organizacija, ki upravlja lovišče, letos zasadila 88 raznih dreves oziroma sadik, pomembnih za prehrano divjadi. Razen tega naj bi vsak lovec v naslednjih petih letih zasadil vsako leto vsaj še eno tako drevo. Razumljivo je seveda, da bo to akcijo treba izpeljati ob upoštevanju stvarnih razmer in možnosti v posameznih območjih.

Eden izmed sklepov in stališč skupščine velja tudi večji vlogi raziskovalnega dela, katerega uporabnost naj bi zagotovili tudi z umnim združevanjem sicer skromnih raziskovalnih zmogljivosti v jugoslovanskem lovstvu.

Če bi želeli strnjeno oceniti letošnje zasedanje skupščine Lovske zveze Jugoslavije, je vsekakor potrebno poudariti njegovo delovno vsebino in naravnost, po drugi strani pa odločenost lovske organizacije, da zagotovi in uresničuje najširši družbeni interes pri varstvu divjadi, te dobrine splošnega pomena.

Delovno predsedstvo na zasedanju skupščine Lovske zveze Jugoslavije v Prištini: (z leve) Djevdjet Hamza, Kosovo; Vlado Božović, Črna gora; Lojze Briški, Slovenija; Dragoljub Stavrev, predsednik Lovske zveze Jugoslavije; Ante Vojković, Hrvatska. Pri govorniškem pultu: Boris Trpkov, Makedonija. Foto B. Krže

Dejavnost sveta za vzgojo, izobraževanje in založniško dejavnost LZS

Veljko Varičak

Vzgoja, izobraževanje in založniška dejavnost so imele v slovenski lovski organizaciji vedno pomembno vlogo. V 9. členu Pravil Lovske zveze Slovenije (LZS) je ta dejavnost jasno opredeljena: da LZS izdaja glasilo LOVEC, knjige Zlatorogove knjižnice, skrbi za lovski muzej v Bistri, organizira dopisno šolo za lovske tehnike in tečaje za lovske čuvaje ter skrbi tudi za druge oblike strokovnega izobraževanja članov lovskih organizacij.

V svojem 28. členu Pravila LZS določajo, da skupščina LZS za obravnavanje pomembnejših vprašanj s posameznega delovnega področja ustanovi svete, med njimi tudi svet za vzgojo, izobraževanje in založniško dejavnost.

Tudi v 63. členu Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč je določeno, da člani lovskih družin, ki so združeni v Lovski zvezi Slovenije, ter delavci

lovskih organizacij združenega dela, združeni in poslovni skupnosti, s samoupravnim sporazumom med drugimi urejajo založniško dejavnost in strokovno izobraževanje delavcev in občanov, vključenih v lovske organizacije.

V 3. členu samoupravnega sporazuma, sklenjenega med Lovsko zvezo Slovenije in Skupnostjo OZD za varstvo in gojitev divjadi, lov in ribolov, je opredeljeno sodelovanje obeh organizacij tudi pri izobraževanju in založniški dejavnosti.

Svet za vzgojo, izobraževanje in založniško dejavnost LZS ima 10 članov, predseduje pa mu tovariš Bojan Škrk.

Izhajajoč iz zakonskih določil, Pravil LZS in samoupravnih sporazumov ter potreb, ki se kažejo v praksi na terenu, je svet na svoji 1. seji, 10. 2. 1981, po izčrpnih razpravi sprejel za leto 1981 naslednji program:

Predlog o ustanovitvi enotnega sveta

Proučiti možnost in predlagati skupščini LZS ustanovitev enotnega sveta za založniško dejavnost LZS, v okviru katerega bi delovala:

— uredniški odbor glasila LOVEC in
— uredniški odbor Zlatorogove knjižnice.

Predlaga se, da naj bi bil poleg predsednika odbora Zlatorogove knjižnice tudi urednik te knjižnice.

Vzgojno - izobraževalna dejavnost, ki jo svet usmerja in spremlja, sestoji iz: pripravljanja in izvedbe lovskega izpita, tečajev za lovske čuvaje, dopisne šole za lovske tehnike in raznih seminarjev.

Lovski izpit se opravlja po novem pravilniku in s pomočjo novih testov pred izpitnimi komisijami zvez lovskih družin. Člani teh komisij so prijavljeni Lovski zvezi Slovenije.

Teste razpošilja strokovni sekretariat LZS. Svet spremlja opravljanje izpita na ta način, da opravljanju izpita prisostvujejo določeni izkušeni praktiki ali strokovni delavci v lovstvu in o poteku poročajo svetu. Za to nologo svet zadolži naslednje sodelavce:

Lojzeta Černeteta, samostojnega svetovalca za lovstvo pri LZS; Slavka Kovača, strokovnega tajnika Zveze lovskih družin Celje; Blaža Kržeta,

predstojnika služb LZS; Petra Šulerja, tajnika skupščine LZS, in Veljka Varičaka, samostojnega svetovalca za lovstvo pri LZS.

V poročilu morajo opazovalci zajeti raven izpita, enotnost meril in problematiko, ki se pokaže pri opravljanju izpita.

Ob koncu vsakega leta podajo zveze lovskih družin poročilo o opravljanju lovskega izpita, strokovni sekretariat LZS pa pripravi zbirno poročilo. Svet bo sklical sestanek vseh predsednikov izpitnih komisij ZLD, kjer bodo na osnovi zbranih poročil razpravljali o opravljanju izpita in pripravili smernice za nadaljnje delo (posveti z mentorji na ZLD, dogovor o dolžini predavanj za pripravnike itd.).

Svet predlaga skupščini LZS, da priporoči lovskim družinam oz. zvezam lov. družin, naj bi novi člani ob sprejemu v LD obvezno kupili vse knjige Zlatorogove knjižnice, ki so še na zalogi pri LZS.

Tečaji za lovske čuvaje potekajo po enotnem programu in v organizaciji LZS na področju zvez lovskih družin. Predavatelji in člani izpitne komisije so isti za vse tečaje.

Tečaji se pripravijo v dogovoru z zainteresiranimi ZLD. V letu 1981 so bili tečaji pri ZLD Zasavje in ZLD Ilirska Bistrica.

Za vsa predavanja je postopoma za-

gotoviti ustrezna skripta oz. brošure ter z avtorji le-teh skleniti pogodbe. Prednost za tečaj za lovske čuvaje imajo tiste zveze, kjer tečaja še niso imeli. Tem zvezam pa sledijo one, kjer se oceni, da so večje potrebe. Preučiti in določiti je kraje, kjer naj bodo tečaji (za zveze z manjšim številom LD je predvideti skupne tečaje s sosednjimi ZLD).

Preučiti je možnost, da bi se oblikovali (dve) skupini predavateljev, vendar tako, da bi bili predavatelji za pomembnejše predmete in člani izpitne komisije isti za celotno področje SR Slovenije. Za ostale predmete naj bi bili krajevni predavatelji, mednje naj bi vključili tudi nekatere lovske tehnike. To bi tudi omogočilo izvedbo večjega števila tečajev letno.

Dopisno šolo za lovske tehnike organizacijsko vodi strokovni sekretariat LZS, strokovni vodja šole pa je prof. dr. Stane Valentinčič.

V letu 1981 je sprejetih v šolo 40 kandidatov, ki so zbrani na predlog zvez lovskih družin in izpolnjujejo zahtevane pogoje.

Na predlog strokovnega vodje šole in priporočila tega sveta je skupščina LZS potrdila razširjeni program (dodan je predmet »upravljanje lovišč«), ki velja že letos.

Uvesti je tudi predmet »ocenjevanje lovskih trofejev«.

V bodoče je potrebno pritegniti k sodelovanju širši krog predavateljev-strokovnjakov za določena področja lovske stroke.

Strokovni sekretariat LZS pripravlja tudi nekaj seminarjev, na katerih bi strokovnjaki za določena področja lovske stroke predavali o raznih perečih zadevah (pravni problemi, bolezni divjadi — steklina, gamsje garje, lovsko-gojitvena območja, gojitveni ukrepi pri posameznih vrstah divjadi, preprečevanje in ocenjevanje lovske škode, ocenjevanje lovskih trofejev ipd.).

Seminarji naj bi bili eno- ali dvo-dnevni in sicer tam, kjer bi zanje zveze lovskih družin ali posamezne lovske družine izrazile željo.

Za leto 1981 je strokovni sekretariat LZS pripravil prvi niz predavanj:

Lojze Černe: Gojitev male divjadi v razmerah intenzivnega kmetijstva.

Lojze Černe: Biotehnična dela v lo-

Razgovor po predavanju o mali divjadi s predavateljem Lojzetom Černetom

višču in preprečevanje ter ocenjevanje škod.

Peter Šuler: Pravni problemi o škodah od divjadi in o škodah na divjadi.

Peter Šuler: Temeljne značilnosti zakonskega urejanja lovstva v SR Sloveniji.

Peter Šuler: Uresničevanje zadev posebnega družbenega pomena v lovstvu.

Veljko Varičak: Ocenjevanje lovskih trofej.

Založniška dejavnost LZS:

Glasilo LOVEC vodi poseben uredniški odbor. Uredniški odbor ne pripravlja letnih programov, temveč z ozirom na pomembnost problemov dvomesečne programe.

Zlatorogovo knjižnico vodi poseben odbor. Program izdaje knjig, ki ga je že potrdila skupščina LZS, je naslednji:

S. Valentinčič: Bolezni divjadi (1981)

B. Krže: Divji prašič (1982)

V. Mikuletič: Gozdne kure (1983)

Na predlog odbora Zlatorogove knjižnice je izvršni odbor (LZS) potrdil program izdaje knjig tudi za obdobje 1983—86:

T. Simonič: Jelenjad (1984)

F. Avčin: Lovska balistika (1985)

L. Černe: Biotehnična dela v lovišču in preprečevanje škod od divjadi (1986).

Ker je Klub Diana razširil svojo dejavnost, ki sedaj zajema tudi lovsko leposlovje, je treba uskladiti program Zlatorogove knjižnice z izdajateljsko dejavnostjo Kluba Diana. Odslej naj bi Zlatorogova knjižnica izdajala predvsem strokovne knjige, Klub Diana pa lovske leposlovne knjige.

Ostala založniška dejavnost

Predvidevamo, da letos izidejo tri brošure kot učni pripomočki za lovskočuvajske tečaje:

L. Černe: Preprečevanje in ocenjevanje lovske škode.

B. Leskovic: Biologija divjadi

M. Acceto: Ekologija divjadi.

Razen tega je predvidena tudi brošura s predavanji na lanskih Gozdarskih študijskih dnevih.

Izginjanje poljske jerebice z naših in sploh z evropskih polj obravnava lovski strokovnjaki pri nas in v svetu
Foto G. F.

Lovski pevski zbori

V SR Sloveniji sedaj deluje 14 lovskih pevskih zborov in 4 skupine lovskih rogistov. Vsakoletnih srečanj se udeležujeta tudi oba slovenska lovska pevstva iz zamejstva, iz Furlanije-Juljske krajine (Italija) in s Koroške (Avstrija).

Dejavnost lovskih pevskih zborov bo v letu 1981 zajela naslednje:

Osmo (8.) srečanje lovskih pevskih zborov in lovskih rogistov, ki bo letos v Ljubljani v organizaciji ZLD Ljubljana in pod pokroviteljstvom LZS. Srečanje naj bi bilo na dan otvoritve spominske sobe Josipa Broza Tita in Edvarda Kardelja v Slovenskem lovskem muzeju v Bi-

stri pri Vrhniku oziroma Borovnici. Lovski pevski zbori oz. lovski okteti bodo nastopili na obeh osrednjih slovenskih pevskih prireditvah:

— na taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični in
— na srečanju slovenskih oktetov v Šentjerneju.

Zbiranje pesmi za drugo lovsko pesmarico se nadaljuje v tesni povezavi z Društvom slovenskih skladateljev. V teku so razgovori s kasetno produkcijo RTV Ljubljana za izdajo kasete z lovsкими pesmimi in lovsкими signali za rogove.

RTV Ljubljana bo posnela polurni program ob 10-letnici lovskega okteta oz. pevskega zbora iz Sodražice.

Kukavica

Foto J. Papež, Diana

Klub Diana

Klub Diana združuje 8 sekcij (Bled, Cerklje, Kočevje, Koper, Ljubljana, Nova Gorica, Slovenj Gradec in Škofja Loka).

Klub je razširil svojo dejavnost tako, da sedaj zajema fotografiranje in filmanje divjih živali ter likovno in literarno umetnost s področja lovstva.

Likovniki in pisatelji so združeni v posebni sekciji.

Program dela za leto 1981 vsebuje: Sodelovanje na svetovni lovski razstavi v Bolgariji z izbranimi črno-belimi fotografijami in barvnimi diapozitivi.

Sodelovanje na krajevnih lovskih razstavah.

Uresničevanje programa strokovnega izobraževanja članstva, predvsem o tehnikah in metodah filmskega snemanja.

Založniška dejavnost v samozaložbi bo zajela:

— bilten Kluba Diana, ki bo v letu 1981 izšel vsaj dvakrat,

— Dianin stenski koledar 1982 (naklada za leto 1981 40 000 izvodov),

— lovski žepni koledarček 1982 (naklada za leto 1981 5000 izvodov),

— novoletne voščilnice s tremi motivi in

— razglednice, tudi s tremi motivi.

V sodelovanju z drugimi organizacijami bodo tudi izdali za šole:

— 10 serij diapozitivov in lepljenke.

Ostale dejavnosti Kluba Diana bodo še zajele:

— Nadaljevanje dela v zvezi z izdajo knjige »Narava in divjad Slovenije«, ki naj bi izšla v letu 1983, ob 10-letnici kluba.

— Priprava za izdajo knjige »Fotografiranje divjadi«, avtorja J. Črnača, ki naj bi izšla konec leta 1981 ali v začetku leta 1982.

V sodelovanju z LZS klub načrtuje tiskanje propagandnih plakatov (s prostorom za vstavev ustreznega besedila o varstvu divjadi, narave in okolja).

Razpošiljanje plakatov bi izvedli ob sodelovanju in sofinanciranju zvez lovskih družen in lovskih družen.

Preučiti je tudi možnost za izdelavo filma z isto tematiko in s primerno razlago za predvajanja po šolah.

Slovenski lovski muzej

Predvidene so naslednje dopolnitve oz. dela:

— Urediti sobo v počastitev in spomin velikih državnikov in lovcev Josipa Broza Tita in Edvarda Kardelja.

— Posodobiti in dopolniti diorame, ki prikazujejo razvoj slovenske lovske organizacije.

— Izvesti inventarizacijo in konservacijo lovskega orožja.

— Dopolniti zbirko dermoplastičnih preparatov oz. zamenjati tiste, ki so v slabem stanju.

— Pripraviti potujočo razstavo o

lovstvu, ki naj bi zajela sedanjo perečo problematiko, in jo na željo posredovati posameznim ZLD in LD.

— Lovsko grafiko, ki je bila prikazana na drugi slovenski lovski razstavi »Narava — divjad — lovstvo, Ljubljana 1980«, ustrezno razširiti in jo posredovati vsem, ki bi bili zanjo zainteresirani. O tej razstavi pripraviti tudi ustrezno publikacijo.

— Postopoma obdelati tudi druge likovne dejavnosti (oljno slikarstvo, freske, plastike ipd. z lovsko tematiko, kar naj bi se izvedlo v sodelovanju s pristojnimi fakultetami in s pomočjo diplomskih nalog študentov.

— Za propagiranje Slovenskega lovskega muzeja v Bistri je Klub Diana izdelal film o muzeju in ga podaril Lovski zvezi Sloveniji. Namenjen je lovskim družinam in šolam.

Izšel je tudi »Vodnik po Slovenskem lovskem muzeju«, v nakladi 3000.

Športno-rekreativna dejavnost

Svet predlaga ustanovitev komisije IO LZS za športno-rekreativno dejavnost, ki naj bi usmerjala to dejavnost v lovskih družinah in zvezah lovskih družen. Zajela naj bi teke na smučeh, lovski biatlon, orientacijske pohode, pohod »Po poteh partizanske Ljubljane« in podobno. V to športno-rekreativno dejavnost bi bilo treba pritegniti čimveč lovcev. Prvenstveno naj bi se odvijala v okviru lovskih družen, krajevnih skupnosti in zvez lovskih družen.

Ostala dejavnost

Sodelovanje pri postavitvi jugoslovenskega dela Svetovne lovske razstave v Plovdivu (Bolgarija), ki bo od 14. junija do 12. julija 1981, in na mednarodni lovski razstavi v Zagrebu, ki bo v jeseni 1981, ob prslavi 100-letnice organiziranega hrvatskega lovstva.

Naloge in dejavnosti sveta so zelo obširne in pomembne. Le s skupnimi naporii vseh naših organizacij in članov jih bo moč v celoti uresničiti. To je pa tudi naša dolžnost.

Brez vzgoje in izobraževanja našega članstva ne moremo pričakovati napredka pri varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč.

Desetletji gospodarjenja z divjadjo na Gorenjskem

Bruno Skumavc, predsednik skupščine ZLD Gorenjske

Na Gorenjskem upravljajo lovišča: Zavod za gojitev divjadi Triglav, Zavod za gojitev divjadi Kozorog in lovske družine, združene v Zvezi lovskih družin (ZLD) Gorenjske.

V ZLD Gorenjske je včlanjenih 28 lovskih družin, površina lovišč vseh družin pa je 135 000 ha.

Lovišča so razdeljena v tri lovskogojitvena območja (LGO): lovišča triglavskega pogorja so v Triglavskem lovskogojitvenem območju, lovišča na levem bregu Save v Karavanškem lovskogojitvenem območju, lovišča na desnem bregu Save pa v Loškem lovskogojitvenem območju.

Stanje v loviščih ZLD Gorenjske želim prikazati na podlagi odstrela v zadnjih dveh desetletjih. Odstrel in številčnost divjadi sta si v prejem sorazmerju le v zelo grobi približnosti, vendar sem to primerjavo izbral zato, ker je bolj stvarna kakor ocena številčnosti (staležev) divjadi v loviščih. Odstrel je preverjena vrednost, ocena številčnosti populacije pa je zaenkrat še zelo osebna. Iz podatkov, ki so arhivirani v pisarni ZLD Gorenjske (statistični podatki o odstrelu od 1957. do 1979. leta, katere sta zbrala in uredila Milan Koprivec in Cene Beznik, ter brošura Miloša Keliha »Razvoj lovstva na Gorenjskem«), sem izdelal diagrame. (Objavljamo diagrame le o glavni divjadi Gorenjske. Op. ur.)

Pri parkljasti divjadi sem podal poleg celotnega odstrela tudi razmerje med odstreljenimi odraslimi samci in samci ter mladiči. Za celoten odstrel in odstrel mladičev dajejo krivulje absolutne vrednosti, srednja krivulja je pa odnos med samci in samci. Pazljiv bralec si bo s primerjavo gibanja odstrela divjadi posameznih vrst ustvaril sliko sprememb in odvisnih vplivov.

Številčnost divjadi posameznih vrst in odstrel

JELENJAD je »bonitirano« prisotna v vzhodnem delu Karavank. Za to območje smo pred sedmimi leti z Za-

ODSTREL LISIC ŠE POVEČATI IN VSO POZORNOST USMERITI TUDI NA SRNJAD

(Okrožnica predsedstva skupščine LZS vsem lovskim organizacijam o omejevanju in preprečevanju stekline)

Na pobudo predsedstva skupščine Lovske zveze Slovenije je bil 15. aprila v Ljubljani razgovor o nekaterih najvažnejših vprašanih o izvajanju ukrepov za omejevanje in preprečevanje stekline.

Razgovora so se udeležili tudi predstavniki Republiške veterinarske uprave, Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno politiko, Zavoda za zdravstveno varstvo SRS, Biotehniške fakultete, Republiškega sekretariata za notranje zadeve in Inšpekcijskih služb mesta Ljubljane. Njegov namen je bil, preveriti uresničevanje skupno dogovorjenih ukrepov in njihovega dopolnjevanja. To pa po vsebini pomeni usklajevati dejavnosti vseh tistih republiških subjektov, ki so posredno ali neposredno odgovorni za učinkovitejšo zdravstveno varstvo ljudi in živali.

Dejstvo je, da se steklina širi v predvidenih smereh in da je doslej okuženo že področje 33 občin v Sloveniji.

Iz podatkov virološkega laboratorija Veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani o številu poslanih vzorcev, o opravljenih pregledih in izvidih je razvidno, da se število odstreljenih lisic veča, da pa se sorazmerno povečuje tudi število obolele divjadi drugih vrst in domačih živali. Vendar pa se veča število odstreljenih lisic prostorsko neenakomerno, kar zlasti velja za nekatera okužena in neposredno ogrožena območja. Iz tega sklepamo, da vse lovske organizacije še niso poskrbele za učinkovito izvajanje poostrenih ukrepov, da bi zadostno zmanjšale številčnost lisic.

Zato naj vse lovske organizacije ocenijo svojo dosedanjo učinkovitost in sprejmejo potrebne dodatne ukrepe.

Glede odnosa do drugih vrst divjadi, zlasti zveri, je bilo sprejeto stališče, da naj bi izredne ukrepe izvajali le do volka v podaljšan lovni dobi (od 1. 6. do 15. 3.). Do vseh ostalih zveri, pri katerih steklina navadno nastopi v tihi (paralitični) obliki in niso napadalne, pa naj lovci ukrepajo le v primeru očitnega suma, da gre za steklo žival.

V zvezi s tem vas še posebej opozarjamo, da je bila steklina ugotovljena tudi pri parkljasti divjadi nekaterih vrst (srnjad, jelenjad). Čeprav gre za posamezne primere, pa zlasti lovce v okuženih območjih pozivamo, naj bodo bolj pozorni na srnjad, ki se nenavadno vede oziroma pri kateri po uplenitvi ugotove nenavadne poškodbe po glavi, zlasti okrog gobčka. V takem primeru je potrebno ukrepati, kakor da je žival sumljiva stekline, in je potrebno vzorec (glavo) čimprej poslati na pregled, seveda ob upoštevanju vseh preprečevalnih ukrepov. Zato vsi lovci potrebujejo zaščitne rokavice in plastične vreče!

Končno vam sporočamo, da vseh lovskih čuvajev in vseh preglednikov divjadi v doglednem času ne bo možno preventivno cepiti, ker je na evropskem trgu ponudba ustreznega cepiva za ljudi manjša od povpraševanja. S tem se odgovornost lovskih organizacij in lovcev za izvajanje vseh preprečevalnih (preventivnih) ukrepov še pogloblja.

V Ljubljani, 30. 4. 1981

Predsednik skupščine LZS:
LOJZE BRIŠKI

vodom za gojitev divjadi Kozorog in avstrijsko-koroško lovsko organizacijo podpisali dogovor o gojitvi jelenjadi. Uspeh dogovora smo videli na lovski razstavi v Ljubljani. Za največji uspeh tega dogovora oce-

njujem dejstvo, da se lovci vseh treh organizacij enkrat letno srečamo, si odkrito povemo svoja mnenja in izdelamo skupen program odstrela in drugih ukrepov za prihodnje leto. Prizadevno se v dogovar-

janje vključujejo tudi gozdarji z obeh strani državne meje. Gorenjci smo slovenski javnosti dolžni še natančnejše poročilo o delu na tem območju.

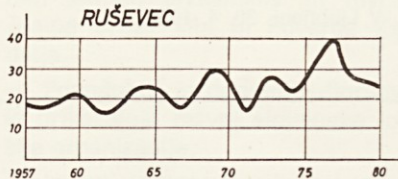
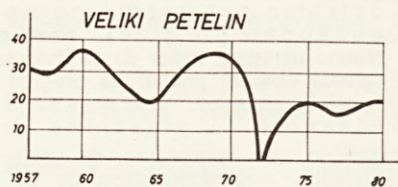
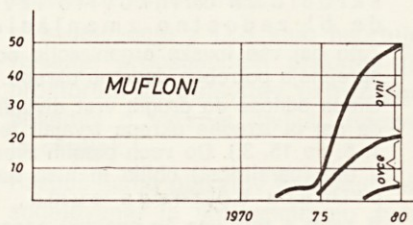
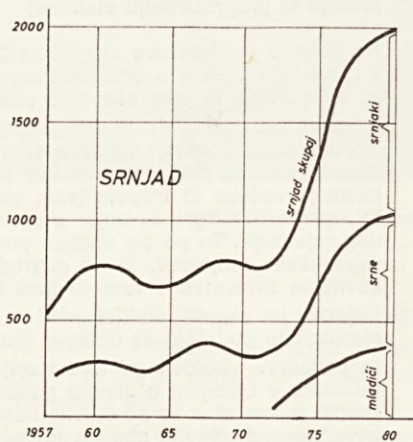
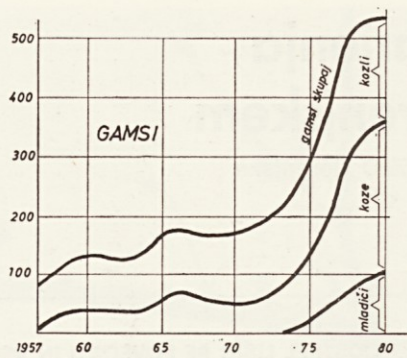
Jelenjad pa se nahaja tudi v drugih delih Gorenjske, predvsem na Jelovici, Pokljuki in v (zgornjesavski) Dolini. Tu jo skušamo držati čim bolj »na kratko« s tem, da v znatno večji meri odstrelujemo košute in teleta kakor pa jelene. Povečanje odstrela v zadnjih 30 letih dokazuje izredno življenjsko moč te divjadi, zelo povečan odstrel v zadnjih letih pa pripravljenost lovcev, da držimo številčnost jelenjadi na znosni ravni.

Največ vroče krvi je med lovci in tudi v širši javnosti povzročilo preprečevanje širjenja kužnih bolezni med GAMSJI. Te bolezni so se v zadnjih 15 letih pojavljale ena za drugo, nazadnje smo doživeli še vdor garij v naše gamsje trope.

Sodeloval sem pri razgovorih med avstrijskimi, italijanskimi in slovenskimi lovci. Naš namen je bil izoblikovati ustrezne ukrepe za preprečevanje te bolezni. Izmed mnogih, zelo nasprotujočih si predlogov smo sprejeli predlog za zelo močan zmanjševalni poseg v številčnost gamsov. Dejstvo je, da v loviščih, kjer smo močno razredčili trope, ni več žarišč bolezni, da se tam bolezen počasneje širi in ne povzroča takih posledic, kakor jih je povzročala v loviščih zgornjesavske Doline. Analitično obdelana strokovna obravnava izvedenih ukrepov bi bila zelo zaželena.

Uspehi pri gojitvi jelenjadi ter skupno delo pri zatiranju gamsjih garij so vodili avstrijske koroške lovce in lovce iz SR Slovenije do sporazuma o enotni gojitvi gamsov na vsem mejnem območju. Dogovor je podpisan in prepričan sem, da se bodo po premostitvi začetnih skupnih težav kmalu pokazali uspehi.

Odstrel SRNJADI se je v zadnjih letih močno povečal. Iz lovišč dobivamo različna poročila. Tako v nekaterih lovskih družinah ugotavljajo, da so že dosegli zgornjo mejo odstrela, ponekod menijo, da so jo celo presegli, drugod pa trdijo, da se številčnost srnjadi kljub močnemu odstrelu še povečuje. Menim, da si večjih posegov, kakor je sedanj (odstrel), ne smemo dovoliti. Možnosti za srnjad so v gorenjskih loviščih zelo različne, zato je treba odstrel prilagoditi razmeram.

Odstrel gamsov, srnjadi, muflonov, divjih petelinov in ruševcev v loviščih lovskih družin ZLD Gorenjske od 1957. do 1980. leta

Menim, da bi se morali dogovoriti tudi o enotnem času odstrela srnjakov. Srnjad je teritorialna divjad. Vsak zrel srnjak ima prek poletja svoje stanišče, kar je usklajeno s sosednjimi teritoriji srnjakov. Odstrel teritorialnega srnjaka povzroči v revirju nered. Tudi narava ne izloča teritorialnih srnjakov v času, ko imajo svoja stanišča, svoje teritorije. Pred prskom bi smeli odstreljevati samo odvečne srnjake, to je slabotne lanščake. Teh je potrebno odstreliti vsaj polovico. Po prsku pa naj bi bil odstrel zrelih srnjakov bolj sproščen.

MUFLON je prva leta po naselitvi veljal skoraj za sveto žival. Ko smo sprostili odstrel (včasih ga je odobral samo izvršni odbor ZLD Gorenjske) in ko so začele lovske družine gospodariti s tropi, se je pri nekaterih lovcih zbudilo navdušenje za gojitev te divjadi. Ne želimo, da bi nam muflon izpodrinil našo domačo divjad, zato moramo držati trope na kratko. Številčnost mora biti usklajena s pripravljenostjo lovcev za krmljenje pozimi in z znatno škodo, ki jo mufloni povzročajo na poljih.

Stalež in odstrel DIVJIH PRAŠIČEV sta odvisna predvsem od obroda plodnosnega drevja in od ostrosti zim. Začetni odpor pri lovcih zaradi prepovedi odstrela vodečih svinj je za nami. Zadnja leta odstrelujemo predvsem ozimce (mladiče v prvi njihovi zimi) in lanščake, strogo pa ščitimo vodeče svinje. Odstrel se je zelo povečal, zmanjšala se je tudi škoda na poljih.

Za upadanje številčnosti DIVJEGA PETELINA je več vzrokov. Predvsem nemir v loviščih in spremembe naravnih razmer na rastiščih. V času rasti divjega (velikega) petelina so skoraj vsa rastišča hitro in lahko dostopna z motornimi vozili. Če se nenehni navzočnosti lovcev v loviščih pridružita še motorna žaga in traktor, se petelin odseli in zelo težko se spet vrne, kure pa ostanejo neoplojene. Z zaščito v ustreznem času smo petelinu naredili veliko uslugo, še večjo bi pa z obzirnostjo do njega v času njegovega svatovanja in gnezdenja. Dogovorimo se z gozdarji, da na rastiščih v tem času omejijo gozdna dela. Lovci bodimo pri zasliševanju petelinov strpni!

Območja rastišč moramo izločiti iz gozdnih površin, ki jih gozdarstvo

upravlja po gospodarskih načelih. Ta območja bi morala biti manjši narodni parki. Ne gre za velike gozdne površine, saj rastišča merijo le nekaj deset hektarov. Z gozdarji se moramo dogovoriti o najustrežnejših ukrepih za zaščito divjega petelina, odkupiti in zaščititi moramo za rastišča značilno staro drevje in podrast ter drevesa, na katerih petelin najraje poje. Gozdne vlake in poti ne smejo križati rastišč, saj je drugih možnih rešitev dovolj. Plačajmo lastniku oz. uporabniku gozda odškodnino, ki jo je utrpel zaradi zaščite petelina, saj za njegovo zaščito do sedaj še nismo prispevali veliko. Varujmo petelina sedaj, ko ga še imamo! To so ukrepi, ki so izvedljivi! Na spreminjanje vremenskih in podnebnih razmer pa ne moremo vplivati, naš vpliv je tudi zelo skromen na prodirajočo urbanizacijo in civilizacijo.

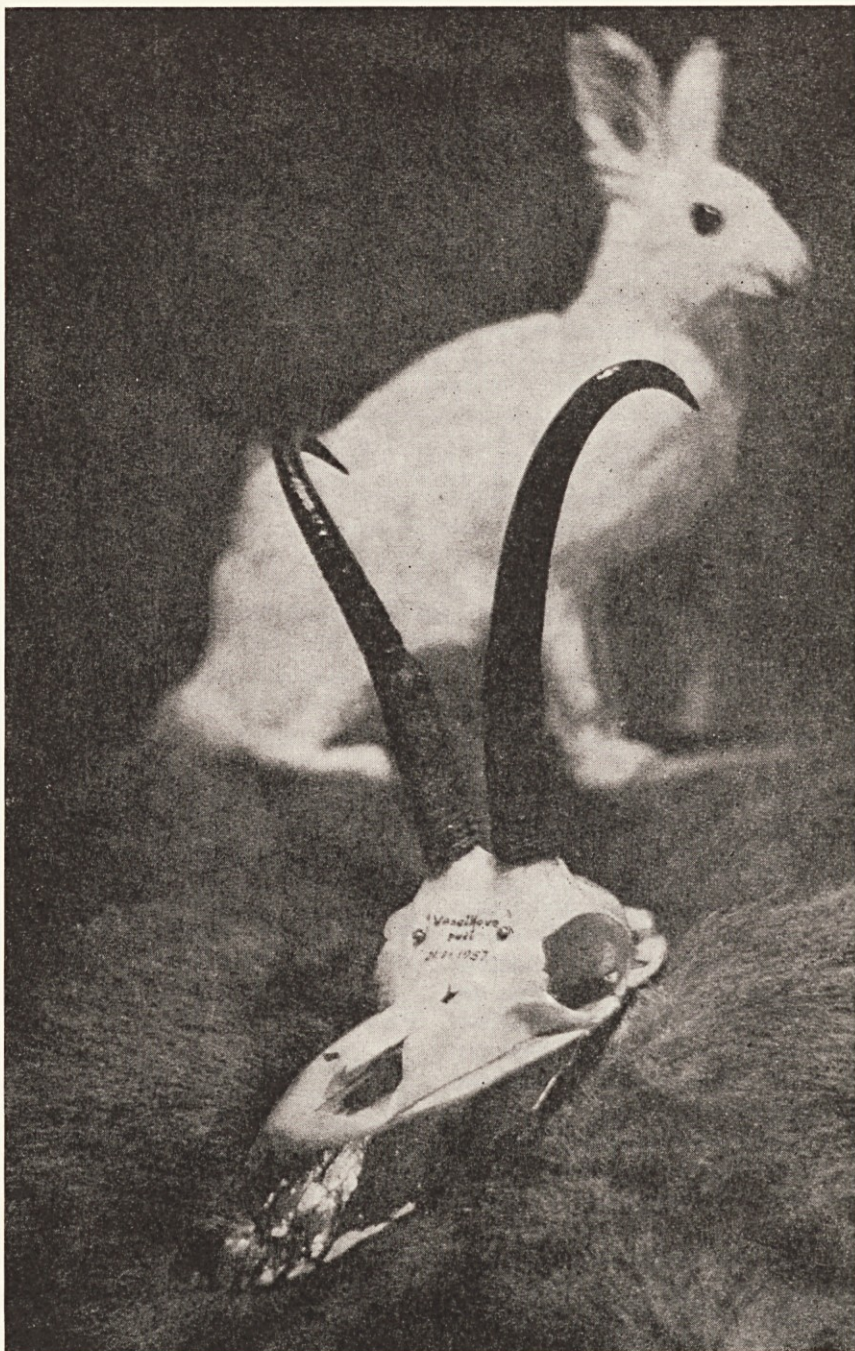
Domovanje RUŠEVCA je »razmeroma visoko v gorah« zato ga vpliv modernega človeka še ni dosegel. Tudi vremenske razmere v času lova onemogočajo velik odstrel. Številčnost ruševca je zaenkrat še zadovoljiva.

Pri POLJSKEM ZAJCU je značilno nihanje odstrela, kar se ponavlja približno na vsakih sedem let. Srednja vrednost odstrela v gorenjskih loviščih je porazen podatek, da je namreč sedanji poprečni letni odstrel le polovica tistega izpred 20 let. Zanimiva je tudi slika o odstrelu po posameznih loviščih. V nekaterih se odstrel v tem 20-letnem obdobju ni spremenil, v drugih pa je močno upadel. V izidu skrbne analize teh pojavov bi bil verjetno dobršen del odgovora o vzrokih upadanja številčnosti divjega (poljskega) zajca.

Še bolj ogrožena je POLJSKA JREBICA, saj so jerebičje kite že tako redke, da so posebnost. Upadanje številčnosti poljskega zajca in poljske jrebice bi morali brez odlašanja strokovno obdelati in lovskim družinam priporočiti ukrepe. Brez predhodnih raziskav pa bi poljsko jrebico morali takoj popolnoma zaščititi.

Številčnost FAZANOV je odvisna od vlaganj in vremenskih razmer ter sprememb okolja. Ker ta divjad ni prvobitna in jo lahko zelo uspešno vzrejamo, zaradi nihanja njene številčnosti nismo v skrbeh.

PREPELIČJEGA »pet-pedi« naši otroci ne poznajo več. Ta najmanjša

Spomini na gorenjska lovišča

Foto J. Černač, Diana

poljska kura je končala svoje selitve v mrežah številnih prebivalcev sredozemskih obal in v razvajenih ter presitih želodcih gostov razkošnih restavracij.

V petdesetih letih je bil odstrel LISIC zaradi nizke cene kožuhovine majhen. Povečan odstrel v šestdesetih letih ni mogel vzpostaviti naravnega ravnotežja. Močna epidemija garij v prvi polovici sedemdesetih let je lisice zelo razredčila. Od leta 1975 naprej pa se je število lisic

zelo hitro večalo. Stalež male divjadi je v določeni odvisnosti od števila lisic, zelo pa dvomim v odločujoč pomen tega vpliva.

Primerjava odstrela pri nas z odstrelom v Avstriji

Dobil sem podatke o odstrelu gamsov, srnjadi in jelenjadi v loviščih ZLD Gorenjske, loviščih SR Slovenije, avstrijske Koroške in Avstrije. Zemljepisno in podnebno sta si

Primerjava odstrela v loviščih ZLD Gorenjske, SR Slovenije, avstrijske Koroške in Avstrije

Divjad in lov. leto	Lovske družine Gorenjske		SR Slovenija		avstrijska Koroška		Avstrija	
	skupno	na 100 ha	skupno	na 100 ha	skupno	na 100 ha	skupno	na 100 ha
Jelenjad								
77/78	83	0,06	2 762	0,14	6 980	0,72	46 540	0,56
78/79	69	0,06	2 800	0,14	5 973	0,62	42 466	0,51
Gamsi								
77/78	535	0,40	2 375	0,12	3 039	0,31	24 842	0,30
78/79	452	0,35	2 376	0,12	3 007	0,31	26 390	0,32
Srnjad								
77/78	1980	1,52	26 013	1,28	17 292	1,80	236 615	2,85
78/79	1859	1,42	26 528	1,31	16 787	1,75	233 481	2,80

avstrijska Koroška in Gorenjska zelo podobni, tako kakor tudi Avstrija in SR Slovenija. Tudi gostota ljudi je skoraj enaka.

Podatkov o površinah, bonitiranih za posamezno vrsto divjadi, nisem imel, zato sem pri izračunavanju zajel celotno površino lovišč oz. dežel. Menim, da je taka primerjava pravilnejša, ker je ugotavljanje primernosti lovišča za določeno divjad zelo relativno.

V zadnjih letih je odstrel gamsov na Gorenjskem enak odstrelu na avstrijskem Koroškem in v Avstriji. Pri odstrelu srnjadi smo Gorenjci približno enaki Korošcem, močno pa izstopa odstrel srnjadi v Avstriji, ki je enak dvakratnemu slovenskemu poprečju. Presenetljiva je tudi primerjava odstrela jelenjadi. Pri tem, ko sta polovica SR Slovenije in le tretjina Avstrije prikriti z gozdovi, je odstrel jelenjadi v Avstriji tri do štirikrat večji kakor pri nas. Razlaga o teh velikih razlikah presega moje znanje. Prepričan pa sem, da o gojitvi jelenjadi in njenem življenjskem prostoru pri nas še ni bila izrečena zadnja beseda.

Odstrel divjadi in število članov v lov. družinah

V zadnjih 20 letih je naraščalo število članov po lovskih družinah poprečno za tri odstotke letno. Statistika o odstrelu parkljaste divjadi

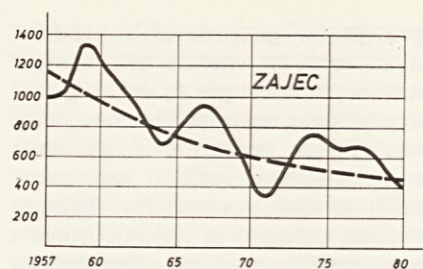
pa nam pove, da se je poprečni odstrel na člana podvojil, seveda v precejšnji meri na račun »netrofejne« divjadi. O odstrelu male divjadi je pa slika ravno nasprotna. V loviščih je vedno več parkljaste divjadi in vedno manj male divjadi.

P o v z e t e k

Povečan odstrel parkljaste divjadi ni le posledica »eksplozij« številitnosti te divjadi; povečan je predvsem odstrel mladičev in samic.

Imamo natančna merila za ocenjevanje trofej in ocenjevanje samcev, zelo površni pa smo pri ocenitvah pred odstrelom samic in mladičev. Kakovost bodoče gojitve parkljaste divjadi je predvsem v pravilni ocenitvi živali obeh spolov pred odstrelom. Pomembnost »rdeče pike« še vedno precenjujemo. Samice in mladiče moramo odstreliti, vendar naj to izvede izkušen lovec, začetnik pa le pod vodstvom dobrega učitelja; a ne le na zalazu ali na pritisku. Divjad spoznaš predvsem z visoke preže, od tam je tudi najzanesljivejši in lovsko pravičen strel. Visokih prež je v lovišču vedno premalo, zato naj bo gradnja in vzdrževanje teh naprav na vidnem mestu v gospodarskih načrtih lovskih družin.

Veliko pišemo o škodljivosti monokultur, »izdelku« kmetovalcev in gozdarjev. Gorenjski je bilo pri tem marsikaj prizanesenega.

Odstrel poljskih zajcev v loviščih lovskih družin ZLD Gorenjske od 1957. do 1980. leta

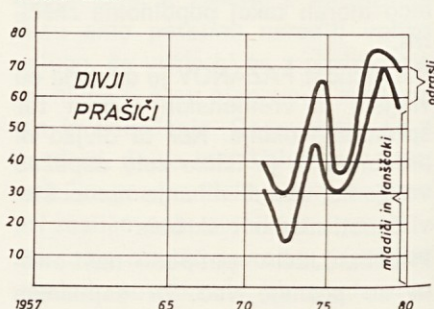
Zelo škodljiva je gosta mreža cest in brezsrdni vozniki so zelo prizadeli številčnost divjadi, posebno poljskih zajcev. Pišemo in govorimo predvsem o trofejni divjadi. Redkim lovcem pa je znan čar jesenskega lova na jereba, sledenje kune v svežem snegu, lov na pižmovke, zalaz in čakanje na golobe grivarje in nepozabne srebrne zimske noči na preži ob mrhovišču. Mladim lovcem skušajmo približati lepote takega lova in ublažimo pomembnost kulta trofeje!

Upadanje številčnosti male divjadi na Gorenjskem je tako pereče, da moramo hitro ukrepati. Pripravljajo se znanstvene raziskave o vzrokih, vendar menim, da bi morali, ne glede na uspehe raziskav, takoj ukrepati:

— V vseh loviščih je treba do nadaljnjega prepovedati odstrel poljske jerebice, častno skrb za njeno ohranitev pa je treba v loviščih poveriti najboljšim članom — gojiteljem.

— Poljskega zajca moramo ščititi na področjih, kjer so zanj najboljše naravne možnosti; od tu se bo zajec sam širil. Eno- ali dveletna zaščita je prekratka, saj je cikel nihanja številčnosti okrog 7 let.

Odstrel divjih prašičev v loviščih lovskih družin ZLD Gorenjske od 1971. do 1980. leta

— Lov na poljskega zajca izvajamo v začetku lovne sezone. Zajec, ki je dočakal sredino novembra, je zdrav in ima največ možnosti, da preživi zimo.

— Ko zapade sneg, zajec strada. Zelnikov je vedno manj, kozolcev tudi, pa še ti so pozimi v glavnem prazni. Ozimnega žita skoraj ne sejemo več. Zimska prehrana zajca mora najti mesto v gospodarskem načrtu lov. družine z enako pravico kot prehrana za jerebico in fazana. Zasadimo večje število manjših njiv s krmnim ohrovtom in podobnim. Obisk dolgouhcev in druge divjadi na teh skoraj naravnih krmiščih v škripajoči zimi nam bo poplačal vložen trud.

— Gojitev in vlaganje fazanov sta na Gorenjskem zanimivi le za nekaj lovskih družin. Po vsej Gorenjski pa lov na zajca delno lahko nadomestimo tudi z lovom na divje race. Gojitev mlakaric je zelo uspešna. Toda prvi zagon je popustil, obnovi ga!

— Načrtna gojitev male divjadi mora prestopiti meje lovišč pa naj gre za vlaganje fazanov, rac ali izbiro rezervatov za zaščito zajca.

— Lovska znanost nam je dala uspešna navodila za gospodarjenje in posege v populacije divjadi. Uspehe teh dognanj lahko razberemo iz objavljenih diagramov. Glavno delo v naslednjih desetletjih pa mora biti na ohranjanju oziroma izboljševanju življenjskih razmer za divjad. V teh razmerah skušajmo ohraniti čimveč prvobitnosti. Če to ni mogoče, preprečimo pomanjkane hrane s krmljenjem, s krmnimi njivami, vejami sadnega drevja, ki smo ga jeseni obrezali, in na vse druge možne načine, ki zmanjšujejo pogin divjadi zaradi lakote.

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 16. marca do 15. aprila 1981 so z območja 45 občin laboratorijsko preiskali glede stekline skupno 922 živali oz. njihovih delov (579 lisic, 49 psov, 121 mačk, 1 govedo, 9 zajcev, 72 srn, 3 gamse, 42 jazbecev, 5 dihurjev, 3 kune, 3 podgane, 32 pižmovk, 2 volka in 1 veverico).

Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 371 živalih z območij navedenih 31 občin: Celje (5 lisic), Domžale (20 lisic), Hrastnik (8 lisic in 1 jazbec), Idrija (12 lisic, 2 srni), Kamnik (30 lisic, 3 srne in 1 jazbec), Kranj (19 lisic, 1 pes, 1 mačka, 1 srna in 4 jazbeci), Laško (5 lisic), Litija (7 lisic), Ljubljana-Bežigrad (1 lisica), Ljubljana-Šiška (2 lisici in 1 srna), Ljubljana-Vič-Rudnik (3 lisice in 1 srna), Logatec (1 lisica), Maribor (28 lisic, 1 mačka in 3 srne), Mozirje (14 lisic), Nova Gorica (1 lisica), Ptuj (13 lisic), Radlje ob Dravi (6 lisic), Radovljica (11 lisic in 1 mačka), Ravne na Koroškem (3 lisice in 2 jazbeca), Slovenj Gradec (3 lisice in 1 kuna), Slovenska Bistrica (46 lisic, 2 srni in 2 jazbeca), Slovenske Konjice (7 lisic, 1 jazbec), Šentjur pri Celju (13 lisic), Škofja Loka (2 lisici), Šmarje pri Jelšah (11 lisic), Tolmin (22 lisic, 2 mački, 1 srna in 1 jazbec), Trbovlje (1 lisica), Tržič (2 lisici, 1 jazbec, 1 kuna), Vrhnika (2 lisici in 1 jazbec), Zagorje ob Savi (16 lisic in 1 srna), Žalec (19 lisic in 1 pes).

Med steklimi živalmi je še vedno največ lisic (89,76 %), drugih divjih živali razmeroma malo (8,36 %). Domačih živali je bilo steklih 1,89 %.

Od 16. 3. do 15. 4. 1981 se je steklina nanovo pojavila v dveh občinah (Nova Gorica in Trbovlje).

Smer širjenja bolezni se torej nadaljuje proti jugu republike, medtem ko se redčijo primeri stekline v občinah, ki so bile še lani jeseni močno okužene. Ali pomeni sedanja neokuženost območja občine Velenje, da je tam bolezen dokončno zatrta? To bo mogoče oceniti šele jeseni, ko bodo doraščajoče lisice zapustile lisičine, v katerih so se skotile.

Republiška veterinarska uprava

Divji kunec

Milan Orel

Kunec (*Oryctolagus cuniculus*) skupaj s poljskim zajcem spada v red zajcev (*Lagomorpha*). Ta dva sta nekdanj spadala v red glodavcev. Vendar so ju zaradi nedavno odkritih anatomskih posebnosti (zobovje in spiralna zavrtost slepega črevesa) zoologi ločili od glodavcev in razporedili v ločen red, v red zajcev. Ta red obsega več vrst, od katerih je, poleg poljskega zajca, najbolj znana vrsta divjega kunca, prednika našega domačega kunca.

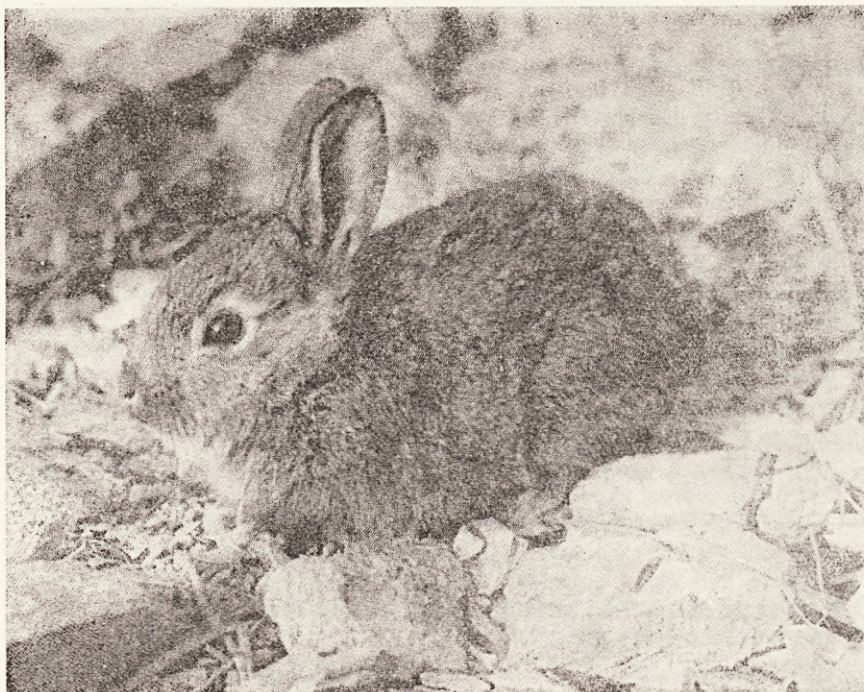
Čeprav spada divji kunec v red zajcev, se od poljskega zajca in njegovih sovrstnikov zelo razlikuje.

Že sama velikost in teža sta pri kuncu nekako polovični glede na poljskega zajca. Barve je na splošno sive z rdeče rumenimi odtenki na

prsih, bokih in stegnih. Uhlji so mu komaj zaznavno črno obrobljeni. Uhlji in zadnje noge so precej krajši kakor pri zajcu. Kljub temu je pa izredno hiter in spreten pri begu. V njegovem cikcakastem teku ga celo ujeda v svojem bliskovitem strmoglavem napadu zgreši. Tudi zanesljiv strel nanj je nemogoč. Bela lisa na repu kunca kaže kuncu za njim pot v nočni temi.

Poljski zajec je samotar, izbere si lož na raznih mestih. Najdemo ga pod grmom, v visoki travi, kakor tudi v brazdi izorane njive in v mokrem vremenu na višje ležečih predelih.

Kunec pa je nasprotno družaben in živi v skupinah ali kolonijah. Sam si koplje podzemeljske rove, v katerih živi v družinski skupnosti. Samci

Divji kunec

Foto J. S.

ostanejo zvesti eni samici in skupaj z njo skrbijo za mladiče. Od svojih rogov se nikdar preveč ne oddaljijo. Samica, ki ima v rovu mladiče, pred odhodom na pašo zadela vhod v rov tako, da ga je od zunaj težko opaziti. Na paši imajo kunci budne stražarje, ki v nevarnosti opozorijo skupnost na ta način, da udarjajo z zadnjimi nogami ob tla, slično kakor domači kunec.

Zajčja brejost traja 42 dni in samica poleže 2 do 4 že kosmate, precej razvite mladiče. Samica divjega kunca pa nasprotno poleže že po 30 dneh nosečnosti 8 do 12 golih in slepih mladičev. Mladiči poljskega zajca se že v nekaj dneh osamosvojijo, medtem ko mladi kunci potrebujejo več tednov materino nego in hrano.

Bistvena razlika med obema je, da se medsebojno ne plodita in se, niti naravno niti umetno, ne križata. Tudi če je kunec po barvi in postavi podoben zajcu, nikakor ni križanec. Naj omenimo še nenavadno posebnost kuncev, ki so jo sicer opazili tudi pri zajcih. Da namreč večkrat iz zadnjice pojedjo nekaj lastnih bobkov. Verjetno dobijo v njih za prebavo nujno potrebne bakterije, zlasti za prebavo celuloze. Če jim uživanje bobkov preprečimo, shirajo in poginejo. Temu pojavu pravimo cektrofija.

V svojem razvoju pripisujejo vrstama kunca in zajca izredno starost, vsaj 60 milijonov let. Pred začetkom ledene dobe je kunec naseljeval vso Evropo. Ta doba, ko je debela ledena skorja pokrivala skoraj vso Evropo, ga je pregnala na jug, na Pirenejski polotok in v severnozahodno Afriko. Kunec se je torej umikal s hladnih območij. To nam pojasnjuje, zakaj kunca ne najdemo v Skandinaviji niti v Rusiji ali Sibiriji. Obratno pa ima zajec svoje predstavnike tudi v mrzlih krajih, celo na Arktiki in visokih planinah. Kasneje, v dobi stare sredozemske kulture, so Feničani in Rimljani kunca razširili po vsej južni Evropi in vsem Sredozemlju.

V letopisih starih Rimljanov se omenja, kako se je divji kunec tiste čase razmnožil v Španiji, tedanji rimski koloniji. Zaradi ogromne škode, ki jo je povzročal poljedelstvu, je bila tedanja oblast prisiljena izdati zakon o zatiranju in uničevanju tega škodljivca. Razpisane so bile tudi nagrade za uplenjene kunce.

V srednjem veku, v dobi velikih odkritij, so ga pomorščaki raznesli in naselili na Azorih, Madeiri in drugih otokih, celo v južnem Atlantiku.

V tej dobi se je tudi sam razširil iz raznih samostanskih kunčerej po Evropi, Veliki Britaniji in otokih.

Sedaj živi divji kunec v srednji* in jugozahodni Evropi, na Britanskih in Frizijskih otokih, na sredozemskih otokih, v severni Afriki, na Azorih in na Madeiri, v Avstraliji in Novi Zelandiji ter na več otokih Oceanije in Atlantika.

V Sloveniji divjega kunca nimamo, pač pa živi na nekaterih jadranskih otokih.

Če upoštevamo njegovo plodnost, ko v ugodnih razmerah samica povzre tudi petkrat letno, nam postane razumljivo, kako hitro se razmnožuje in širi ter kako neukrotljiv škodljivec na poljih in travnikih lahko postane. Kakšno katastrofo lahko povzroči ta divjad kmetijstvu in gospodarstvu sploh, nam nazorno prikazuje primer iz Avstralije.

Prve divje kunce (29 po številu) je leta 1859 spustil neki farmar v park mesta Geelong, v bližini Melbourn, glavnega mesta države Viktorije. Kmalu so se tako razmnožili, da so samo tri leta kasneje v tem predelu odstrelili že 20 000 kuncev.

Nerazumljivo nam je, zakaj je leta 1881 tamkajšnja oblast to divjad zaščitila in v zakonu tudi predpisala stroge kazni za vsakega preganjalca. Morda je bil prav ta zaščitni ukrep razlog, da so se čez nekaj let kunci tako razmnožili, da je bila oblast prisiljena ne le ponovno odpreti lov, ampak tudi predpisati nagrade na kunčje glave.

Kljub temu razpisu pa so se kunci tako množili in širili, da so konec stoletja zasedli ne le vso državo Viktorijo, ampak tudi večji del južne Avstralije in se že širili proti severu.

Njihov stalež se je povzpел na milijone in milijone. Škoda, ki so jo kunci povzročali, je postala neprecenljiva. Uničevali so polja, travnike in pašnike, ogolili grmovje in drevje ter resno ogrozili ovčjerejo, glavno panogo avstralskega gospodarstva. Zatiranje teh živali z vsemi razpoložljivimi sredstvi ni imelo uspeha. Pomagali niso ne strupi ne plini. Uvoz podlasic, dihurjev, lisic in drugih roparic je bil brez uspeha. Množično pobijanje in strojno uničevanje rogov je ostalo brez pravega učinka. Živali so se v nevarnosti, v borbi s človekom, prilagodile drugačnemu življenju. Nočevale

* V Lovcu, št. 4/81, smo v članku »Lov in lovstvo v ZR Nemčiji« brali, da so v ZRN v letu 1979 odstrelili nad 500 000 kuncev, skoraj 100 000 več kakor poljskih zajcev. — Ur.

so v grmovju, med skalami, plezale po drevju in celo spale v vejevju. Da bi preprečili napredovanje kuncev, so v razdalji 3000 km vkopali globoko v zemljo mreže. Tudi te so kuncu spodkopali in se neizprosno širili naprej. Končno je število že naraslo na kakih 750 milijonov. Res je Avstralija letno izvozila do 100 milijonov kunčjih kož, toda povzročena škoda je bila mnogo večja kot dohodek od kožuščkov, preseгла je 300 milijonov funtov letno. Kunci so odžirali hrano 100 milijonom ovac.

Šele v letih 1950—51 so našli rešitev tega perečega problema. Kunce so umetno okužili z eno najhujših nalezljivih in najbolj smrtonosnih bolezní, z miksomatozo. Nalovljenim kuncem so vbrizgali v telo virus te bolezní ali jim namazali z njim očesno roženico.

Miksomatozo (mixoma = novotvorba z vezivno-sluzastim tkivom) povzroča virus; to kužilo je nevidno, ne le s prostim očesom, temveč tudi z ultra-mikroskopom. Virus že nekaj dni po okužbi povzroči smrtno bolezen, ki se zelo hitro širi od živali do živali. Okužbo prenašajo predvsem muhe, komarji, bolhe in drug mrčes. Prvi pojav bolezní se opazi v spremembi očesne roženice. Potem otečejo veke, nozdrvi in druge telesne odprtine. Med osmim in štirinajstim dnevom po izbruhu bolezní, ko se le-ta razširi na notranje organe, kuncu pogine.

Ta ista bolezen je skoraj popolnoma uničila divje kunce tudi v Franciji in drugod po Evropi. Francoski zdravnik Armand Delille je v departmanu Eure et Loire, zaskrbljen zaradi škode, ki so mu jo povzročili kunci na posestvu, vbrizgal nalovljenim kuncem omenjeni virus, prepričan, da se bolezen ne bo širila izven posestva, ograjenega z visokim zidom. Kljub ograjenosti pa se je bolezen kot požar razširila prek zidov in v dveh letih preplavila vso Francijo, Belgijo, Nizozemsko, južno Nemčijo in celo Veliko Britanijo ter uničila večino kuncev po Evropi.

Vendar tudi ta bolezen, kakor vse druge, ne uniči nikdar popolnoma vseh. Med ljudmi in med živalmi so vedno osebkí, ki so naravno odporni proti bolezní. Tako v Evropi kakor v Avstraliji so ostali kunci, ki jih bolezen ni uničila.

Res so v Avstraliji rešili pereč problem škode in v nekaterih krajih

uničili vse kunce, drugod pa čez 90%. Ali tistih nekaj, ki so ostali, so nova rasa, odporna proti miksomatozi. Ni izključeno, da se ti ne bodo s časom opomogli ter si, kot nekoč, ponovno osvojili to deželo. Če bi pri nas komu prišlo na misel, da bi naselili kunce, bi bilo prej treba dvakrat dobro premisliti. Sedaj, ko sta jerebica in kotorna

Divji petelin je zelo ogrožen

Mirko Kumer

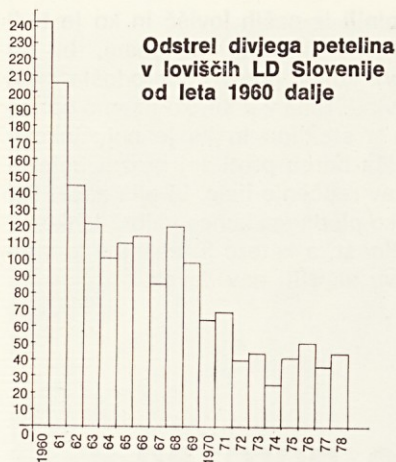
Vsako leto se v spomladanskih številkah LOVCA pojavijo članki o divjem petelinu. Predvsem so to opisi, polni romantike o prebujanju narave, o zgodnjih jutranjih urah, svojstvenem zalazu — naskakovanju te divjadi, obnašanju petelina na gredi in o njegovem tleskajoče-astmatičnem petju. Res, vsakomur, ki je le enkrat imel priložnost ob jutranjem svitu poslušati čarobno petelinovo pesem ali ga celo opazovati pri petju, ostane nepozabno doživetje. Tudi jaz imam mnogo takih doživetij, bodisi da sem obiskoval rastišča sam ali kot vodič lovcev, bodisi v družbi članov lovske družine, ko smo preštevali peteline. Na petelina še nisem streljal, čeprav sem stopil v lovske vrste takoj po osvoboditvi in smo v našem lovišču Jamnica v letu 1949 evidentirali 82 petelinov. Nikoli me ni zajela strast, da bi streljal na to divjad, čeprav bi v našem lovišču brez posebnega napora to lahko storil. Pri nas so petelinji peli na rastiščih pri nadmorski višini od 500 do 1200 m, večinoma na položnih legah redkih borovih gozdov, s podrastjo borovnic in brusnic. Raje sem peteline opazoval pri petju na drevju in na tleh, pri pretepanju »glavnih« gospodarjev rastišč, pri kopčanju in tudi na paši na obgozdnih pašnikih. Sedaj ta divjad nezadržno izginja tudi iz našega lovišča. Lani smo našli le še 5 petelinov v najvišjih legah, čeprav je to divjad naša LD v letu 1970 popolnoma zaščitila, ob staležu 9 petelinov, in je od takrat ne streljamo več.

Tudi sosedne lovske družine v Mežiškem bazenu več ali manj že več let ne streljajo petelinov (LD Stroj-

izginili iz naših lovišč in ko je tudi poljskih zajcev vse manj, bi bil divji kunc gotovo dobrodošla mala divjad. Toda v dobi, ko imamo opravka s steklino in ko je najučinkovitejša borba proti tej grozni bolezní prav redčenje lisic, bi bila naselitev tako plodnega kunca najbrž lahkomišelnost, s katero bi našemu kmetijstvu naprtili nov davek.

na, LD Prežihovo, LD Pogorevc, LD Peca), vztrajajo pa pri letnem odstrelu dveh ali treh petelinov še v loviščih LD Bistra in LD Koprivna, ki vsaka zase navaja stalež še od 20 do 30 pojočih petelinov ali skupaj s kurami 35 do 70. Na priporočilo ZLD Maribor komisija za lovstvo pri občinski skupščini Ravne na Koroškem lani ni odobrila odstrela petelinov v našem bazenu. S tem seveda LD Bistra in LD Koprivna nista bili zadovoljni. Pa ne zato, ker nista dobili odstrela kljub še dobremu staležu, pač pa predvsem zato, ker v drugih občinah pristojne komisije niso upoštevale priporočila Zveze lovskih družin Maribor in so dovoljevale odstrel po enega petelina lovskim družinam, ki so prijavile stalež le po 3 ali nekaj več petelinov. Sicer moram pripomniti, da je v vseh 28 petelinjih loviščih ZLD Maribor v letu 1979 padlo le 8 petelinov od prijavljenih 390 petelinov in kur, v letu 1980 pa so bili odobreni za odstrel le 3 petelini.

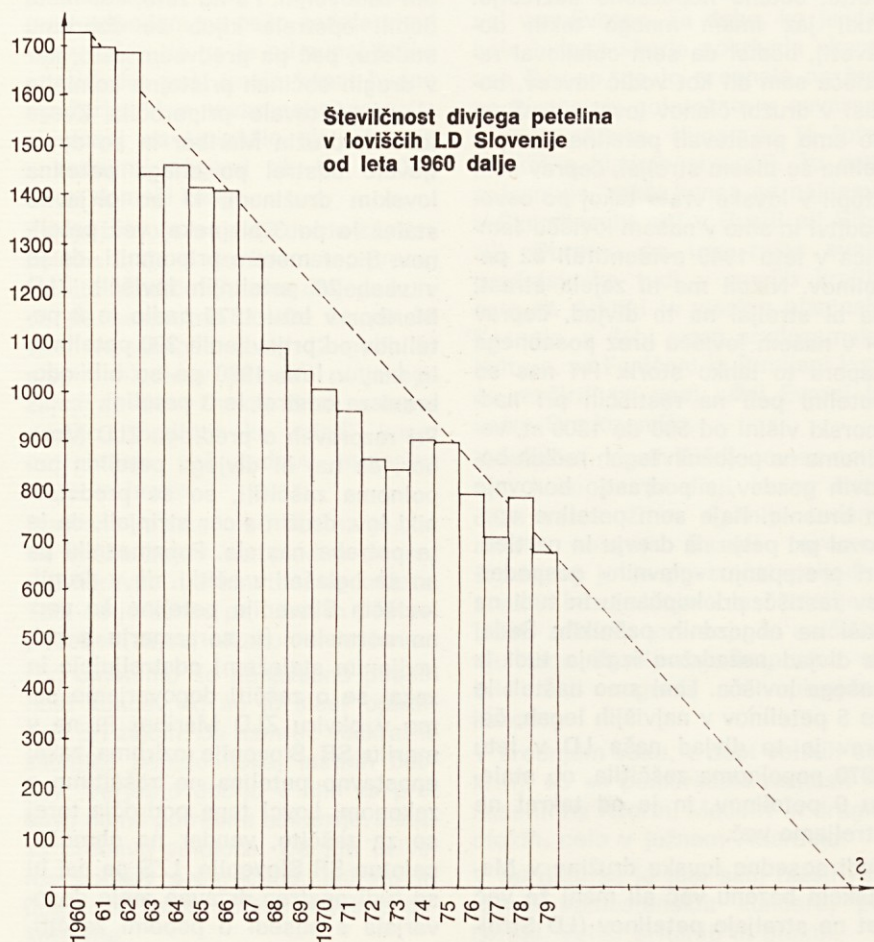
Pri razpravah o predlogu ZLD Maribor, da naj bi divjega petelina popolnoma zaščitili, so se predstavniki lov. družin sicer strinjali, da je ta potreba nastala. Posamezniki pa so se oglašali z očitki, da v drugih loviščih Slovenije peteline še vedno normalno (v sorazmerju s prijavljenim staležem) odstreljujejo in zakaj se o zaščiti dogovarjamo samo v okviru ZLD Maribor in ne v merilu SR Slovenije oziroma zakaj enostavno petelina ne zaščitimo z zakonom. Lovci tega področja torej so za zaščito, vendar na območju celotne SR Slovenije, LZS pa naj bi se tudi onstran državne meje dogovarjala s sosedi o popolni zaščiti.

Ob takih razpravah pa nihče ni pojasnjeval, kakšno je dejansko stanje petelinje populacije v slovenskih loviščih. Občutek imam, da se glede te divjadi obnašamo neodgovorno. Premalo si prizadevamo, da bi to vprašanje dovolj in temeljito razčistili. Prvo resnejše prizadevanje za ugotovitev stanja te divjadi je zahtevala anketa o divjem petelinu leta 1972 (Lovec, št. 2/73). Žal lovske družine ankete niso vzele dovolj

resno in ing. Mikuletič (komentator ankete) je iz nje zbral le delne rešitve v zaščito divjega petelina. Nekaj ugotovitev o zginevanju je objavil isti avtor tudi v članku »Zakaj izginja divji petelin« (Lovec, št. 1/75). S ponovno anketo v predlanskem letu (ki naj bi se nadaljevala nekaj let) smo se resneje lotili tega vprašanja. Vendar se tudi ob predlanski anketi kaže nediscipliniranost in neodgovornost, saj se je na anketo odzvalo le 65 % lovskih družin, ki v letnih poročilih prikazujejo stalaže petelina (Lovec, št. 4/80). Pravilno je, da so v sedanji anketi zajeta tudi gojitvena lovišča, saj je le tako možno obravnavati celotno problematiko.

Ob vsem tem me je zanimalo, kakšen je dolgoletni pregled stalažev in odstrelav, kakšen je trend gibanja stalažev, ker bi tudi iz tega lahko potegnili gotove sklepe. Iz statistične evidence LZS, ki za gojitvena lovišča redno zbira podatke šele od leta 1970, sem primerjal stalaže in odstrela od leta 1949 naprej le za lovišča lovskih družin. In kaj iz tega razberemo?

Od 1949. do 1960. leta se stalaž postopoma večja, v 12 letih se od 1415 petelinov dvigne na 1727 ali povprečno 26 na leto. V letih 1960—1962 ostane stanje skoraj nespremenjeno, potem pa začne nenehno upadati od 1682 v letu 1962 na 672 spomladi 1979 ali povprečno 60 petelinov na leto. Pri tem so upoštevane le lovišča lovskih družin. Če bo trend padanja še naprej enak, bomo po 12 letih brez petelina!

Manj porazni so statistični podatki (kolikor jih imam) o stanju v gojitvenih loviščih, kjer so rastišča v višjih in mirnejših legah. Stalaž tu niha med najvišjim leta 1973 — 463 petelinov in najnižjim leta 1970 — 330 petelinov. V letih od 1955 do 1962 je stalaž med 400 in 500 petelinov. Zadnja 3 leta (1977—1979) pa je stanje zamegljeno: domnevam, da so nekatera goj. lovišča javila stalaž vključno s kurami, nekatera pa še vedno samo peteline.

Podobno (deloma logično) je z odstrelom. Vendar so pri tem večja nihanja glede na razmere v času odstrela, glede na gojitveno politiko posameznih organizacij in v zadnjem obdobju tudi že delna zaščita. Pa vendar: odstrel v družinskih loviščih leta 1949 poraste od 78 petelinov na 242 (najvišje!) v letu 1960, potem pa prav tako precej skokovito pada do 44 petelinov v letu 1978. Prav tako zelo se je zmanjšal odstrel v gojitvenih loviščih od 101 petelina v letu 1960 na le 13 v letu 1978.

Od leta 1977 prikazuje statistična evidenca Lovske zveze Slovenije peteline in kure skupaj, neločeno, zato je seveda slika zamegljena. Morali bi peteline in kure prikazati ločeno. Streljamo samo peteline in tudi stalaž petelinov je moč točneje ugotoviti kakor stalaž kur. Število petelinov sem za zadnja 3 leta izračunal od skupnega števila na osnovi spolnega razmerja, ki so ga v lanski anketi sporočile lovske družine ZLD Maribor in je 1 : 1,1 v korist kur, kar je seveda zelo nizko razmerje.

Če potegnemo črto upadanja stalaža od najvišje do najnižje točke, pridemo v letu 1992 do ničle! Ali je taka logika možna? Naj o tem spregovorijo biologi in naravoslovci! Vendar bi bil za nas lovce vseeno čas, da se odločimo za popolno zaščito divjega petelina. Brez odlaganja in prerakanja! Člen 11. zakona o varstvu,

gojitvi in lovu divjadi nalaga lovskim organizacijam odgovornost, da zaščitijo divjad, katere obstoj je ogrožen! Mar pričujoče stanje ni dovolj resen dokaz!

Domnevam celo, da je dejanski stalež v naravi celo manjši od prikaznega. Meje hribskih in gorskih lovišč v mnogih primerih potekajo po grebenih hribov in planin, petelini se pa zadržujejo zdaj tostran zdaj onstran grebenov. Sosedni lovski družini pa, da bi prikazali čim večji stalež (kar je osnova za odstrel), štejeta vsaka zase istega petelina. So tudi lovci, ki so prepričani, da je petelin že v lovišču, če najdejo njegove iztrebke. Ker na predpisnem obrazcu prijavljamo spomladanski stalež še pred petjem petelinov, evidentiramo petelinji stalež »na pamet«. V zadnjih letih, ko se koleba med zaščito in odstrelom, se nekateri tudi bojijo, da bi zamudili še zadnjo priložnost za pridobitev petelinje trofeje. Izdelal in primerjal sem tudi grafikone za lov. zveze Maribor, Celje, Ljubljana, Gorenjska, vendar je stanje povsod slično.

Ali si lahko dovolimo očitek, da smo divje peteline streljali do »zadnjega«? Skrajni čas je torej, da smo razsodni!

Dopolnilo:

Brez dvoma je res, da spada divji petelin med naše najbolj ogrožene živalske vrste. Da je te divjadi vedno manj, ugotavljajo ne le lovci, temveč tudi drugi, ki se ukvarjajo z naravo in njenim varstvom. V srednjeevropskem prostoru je zginevanje gozdnih kur najmočnejše, zato je ta pojav sprožil vrsto raziskav, da bi ga omilili, če že ne preprečili. Pri nas o tem nismo pričeli razmišljati na lastno pobudo, temveč so nas prisilile ugotovitve od drugod. Zastavili smo si vprašanje: »Če je drugod tako slabo s petelinom, kako je potem pri nas?« Vendar ne vsi! Posameznikom še danes ni mar, če bomo jutri še imeli petelina v naših gozdovih. Anketi, ki jih omenja pisec Kumer, se med seboj vsebinsko in namensko nekoliko razlikujeta. Medtem, ko je prva (l. 1972) imela namen predvsem podati nekaj vpogled v stanje, v katerem se nahaja divji petelin, in mnenja lovcev, zakaj je takó, skratka neko osnovno spoznanje o petelinu pri nas, pa je druga že začetek preučevanja in iskanja dejavnikov, zakaj je takó, in kaj bi bilo potrebno za odpravo teh dejavnikov, da bi se stanje izboljšalo. Druga anketa, ki naj bi odgovorila, kako ohraniti petlina, je začetek dela, ki ga ni mogoče opraviti v dveh, treh

letih, sploh pa ne brez resnih terenskih sodelavcev in ustreznih sredstev.

Spolno razmerje 1 : 1,1 v korist kur je pri divjem petelinu normalno, ne pa zelo nizko. Takšno spolno razmerje pri divjem petelinu ugotavljajo tudi na Finskem, v Sovjetski zvezi itd. Dvomim, da bi bilo pri nas pravilno drugače.

Izvajanje pisca članka, da bomo z divjim petelinom leta 1992 na ničli, je le preveč črnogledo. Čeprav gozdarstvo in turizem nezadržno prodirata v gozdove, so vendar tu in tam že kaj storili za ohranitev te divjadi (določene predele, kjer so petelini in rastišča, so proglasili za rezervate, ukinili lov ipd.). Primer iz mestnega gozda Villingen v Zah. Nemčiji dokazuje, da se stalež divjega petelina z ustreznimi ukrepi da ne le ohraniti, temveč celo povečati. Gospodarjenje z divjim petelinom pa pri nas po večini ni na pravi poti.

Najuspešnejši ukrepi za izboljšanje življenjskih možnosti za divjega petelina so v ustreznem gospodarjenju z gozdovi v območjih, kjer so divji petelini (omejitev na previdno skupinsko-stopno gospodarjenje oz. v ekstremnih razmerah na proglasitev varovalnih gozdov, izločanje turizma vseh oblik in vrst iz teh predelov ter intenziven lov na lisice in kune).

Za uredniški odbor: Vitomir Mikuletič

Veverica

Foto S. Oblak

Divji petelin v loviščih SR Slovenije

Leto	Številčnost	Odstrel	%
1960	1727	137	8,0
1961	1694	142	8,3
1962	1682	206	12,2
1963	1440	144	10,0
1964	1460	121	8,3
1965	1415	101	7,1
1966	1413	113	7,8
1967	1270	86	6,8
1968	1085	119	11,0
1969	1037	145	14,0
1970	1337	89	7,4
1971	1358	105	7,7
1972	1249	67	5,4
1973	1303	79	6,0
1974	1315	51	3,9
1975	1266	73	5,7
1976	1167	68	5,8
1977	1859	51	2,7
1978	2096	57	2,7
1979	1807	60	3,3

Opomba: Od leta 1960 do vključno leta 1969 so podatki le za lovišča lovskih družin, od leta 1970 do leta 1979 pa skupno za lovišča lovskih družin in gojitvena lovišča. Do leta 1970 LZS še ni vodila skupne statistike za lovišča lovskih družin in gojitvena lovišča.

Nepozabna jutra

Jože Gril

Živeti z naravo je lepo, zato ji je težko odvzeti del nje same. Toda prav želja, prisvojiti si njen del, je v lovcu večkrat močnejša od ljubezni do nje.

Slišati pesem velikega petelina je bila moja davna neizprosna želja. Bila je tako močna, da se je enostavno nisem mogel znebiti. April, ta muhasti mesec, me je še posebno vzburljal, da sem odhajal v goró. Dan za dnem sem vstajal že ob drugi uri zjutraj — rekel bi kar ponoči — iskal petelina, a ga nisem videl niti slišal. Imam pa dobro lastnost, da sem trmasto vztrajen. Moj oče, moj lovski učitelj, mi je vedno govoril: »Fant moj, ničesar se ne da prisiliti!« Vedno je imel prav, tudi tokrat. Zato sem opustil brezplodno iskanje velikega petelina v domačem lovišču.

Nekaj dni zatem mi oče pove, da se je domenil z lovcem v gojitvenem lovišču, da bomo šli zasliševat peteline in da naju že naslednje jutro pričakuje.

Ob drugi uri zjutraj sva se z očetom pripeljala na dogovorjeno mesto. Stisnili smo si roke v pozdrav in se odpeljali v pol ure oddaljeno lovišče. Pod vrhom smo vozilo ustavili, previdno izstopili in pot nadaljevali peš. Že med potjo sem napenjal ušesa; rad bi prvi zaslišal skrivnostnega pevca. Lovec je dvignil roko, ustavili smo se. Pogledal me je in tiho vprašal: »Si ga slišal?« Od presenečenja sem samo skomignil z rameni, oče pa se je hudomušno smehljajal. »Tiho in počasi,« je velel lovec. »Petelin je samo še kakih 150 m pred nami!« Šele tedaj sem začutil tisto, kar ni bilo ne strah niti nestrpnost, pač pa občutki velikega pričakovanja. Bila je tista močna želja, slišati čudovito pesem, o kateri so tolikanj govorili lovci petelinarji.

Noge so mi postale težke, nerodne in odveč, ko sem spet previdno stopil za lovcem in očetom. Kmalu smo se zopet ustavili in lovec mi je šepnil: »Danes se ga boš pa naslišal in najbrž tudi nagledal.« Hvaležen sem mu bil za te besede. Napenjal sem ušesa in prisluškoval, toda bil sem gluhi in slišal sem vse drugo, le petelinovega petja ne. »Naprej!« je tiho ukazal lovec in že sta se z očetom pognala nekaj korakov. Sam pa sem obstal kakor vkopan, kajti zazdelo se mi je, da sem zaslišal, kakor bi kdo tlesknil z jezikom. Ko sta oče in lovec drugič skočila, sem razločno slišal tlesk — glavni udarec v petelinovi kitici. Ne vem več, ali sem bil v tistem trenutku navaden zemljan ali

Na razstavi v »Tednu lovstva« v Cerknem, oktobra 1977

Foto S. Sarnavsky

lovca. Začel sem uživati v doživetju, ki se ne ponudi vsakemu. Bil sem srečen, v prsih mi je razbijalo, grlo pa je postalo popolnoma suho. Zdramil sem se šele takrat, ko se je petelin spreletel nad menoj in pristal na bukvi za mojim hrbtom. Ostal sem popolnoma miren, saj bi bil najmanjši gib lahko usoden in naš trud bi se izblinil v praznino. Stal sem sicer dokaj ugodno, toda prav dolgo tako ne bi zmožgel. Le eno sem si želel: »Ko bi vsaj zopet zapel!« Noge so se mi pričele tresti, on pa je še vedno molčal. Oče in lovec meni nasproti sta bila v dosti boljšem položaju, oba naslonjena vsak na svojo bukev. Počasi sem pričel čutiti, kako mi naprej izprožena noga dreveni in kakor da mi po njej gomažijo mravljinici. Že sem se hotel vdati, ko se je veliki trubadur le oglasil. Klepal, trljal, tleskal in brusil je s takšnim zanosom, kakor bi bil v tem gozdnem prostranstvu popolnoma sam. Ko sem se naposled le oddahnil in je ponovno brusil, sem odskočil v kritje. Petelin je pa pel in pel, da so v meni zveneli radost, sreča in ponos... Kakih trideset korakov pred menoj se je na goli bukovi veji šopiril veliki črni pevec in mi podarjal najlepše trenutke.

Ni ga, ki bi mu mogel biti enak v njegovi ljubezni. V trenutkih svojega zanosu je gluha za vso okolico. Imel sem občutek, da veliki ljubimec pri brušenju, ko se stresa v drgetajočem krču, zatisne ušesa in zapre oči. Bil sem brez občutka za okolico in vsi moji čuti so bili osredotočeni na čudovitega pevca, zato nisem opazil, kdaj sta se lovec in oče oddaljila. Šele, ko je lovec na gozdni vlaki zažvižgal, sem se zavedel, da je vsega lepega konec...

Previdno sem med petelinovim brušenjem odskakoval, dokler nisem bil dovolj daleč v kritju. Petelinova pesem se je nadaljevala, kajti še od daleč sem slišal njegove glavne udarce.

Ko smo zapuščali gozdove, so mi bili še lepši in bogatejši. Molče in poln vtisov sem sedel za volan. V ušesih sem imel še vedno čudovito pesem, ki v srcu in spominu pravega lovca ostane neizbrisna.

Tisto leto nisem šel več na petelina. Hotel sem prihraniti nekaj lepega za prihodnje leto. Spomini na jutro, ki sem ga doživel, so me zvesto spremljali.

* * *

Minil je septembrski ruk jelenjadi, minila je zima in prišla zopet pomlad.

V podjetju mi niso delali težav, ko sem zaprosil za dopust. Tako sem že 5. maja sedel za volan in se odpeljal proti Ribnici, svojemu rojstnemu kraju. Nastanil sem se kar doma, pri starših. Kakor vedno je tudi tokrat med menoj in očetom stekel lovski pogovor.

»Greš jutri za menoj na petelina?« sem nagovoril očeta.

»Kar sam pojdi. Zdaj že veš, kako je treba. V Prekopani strugi zagotovo poje!« je odvrnil.

Ura me je zbudila ob pol dveh ponoči. Pred tretjo sem bil že pod rastiščem. Imel sem pa malo upanja, ker je pihal veter. Toda petelin je zapel. Vendar ne tako vneto, da bi ga lahko pričel brezskrbno naskakovati. Ko sem ukrotil vzburjenje, sem se previdno in potihem umaknil. Odločil sem se, da se na rastišče vrnem šele 10. maja, vmes pa ga ne bom motil.

Vse dneve sem bil na trnih. Niti knjige mi niso dale potrebnega miru. Prijatelji lovci, ki sem jih srečeval, so vsi govorili samo o divjih petelinih.

V noči med 9. in 10. majem skoraj nisem zatisnil očesa. Vstal sem že ob eni, toda zunaj je rahlo deževalo. Kaj zdaj? Kljub dežju sem se odločil, da grem. Spil sem skodelico kave, ki mi jo je pripravila mati, in odšel. Ob pol treh zjutraj sem bil že zopet na rastišču. Dež, ki je še vedno padal, mi je omogočil tišjo hojo, saj razmočeno listje pod mojimi stopinjami na gozdnih tleh ni šumelo. Ustavil sem se pri mogočni jelki in čakal. Nič posebnega se ni zgodilo. Pričelo se je daniti. Nad menoj se je oglasila taščica in kmalu za njo je zapel ves ptičji zbor jutru v pozdrav. Samo on je molčal — moj veliki črni trubadur. Ura je bila že pet, ko sem zapuščal Prekopano strugo. »Vreme mi je vse pokvarilo,« sem se prepričeval.

Naslednja noč je bila jasna in mirna, obetala je lepo jutro. Že ob dveh sem sedel na rastišču, miren kakor je bilo mirno to jutro. Kazalec na uri se je pomikal že na pol četrto, ko je na moji desni počila vejica. Ozrem se in za robom zagledam moja solovca Ivana in Jožeta. Obšla sta me, ne da bi me opazila, jaz ju pa tudi nisem hotel motiti.

Po lovskem svetu

Divjad in lov na Nizozemskem

Ing. J. A. E. Vilielander, vodja nizozemske delegacije pri CIC — prevedla Polona Terčelj

Nizozemska sodi med manjše države na svetu. Del njenega ozemlja leži niže od morske gladine. Čeravno je zelo gosto obljudena, še vedno tu prezimujejo ptice selivke številnih vrst, ki prihajajo predvsem iz severne Evrope.

Med zimovališči selivk velja omeniti zlasti področje Waddenzee, ki se razprostira ob severni meji dežele in obsega 270 000 hektarov plit-

čez nekaj minut, ko sta lovca izginila, pa naenkrat velik trušč perutnic in petelin je sédel na vrh pred menoj. Nisem ga videl, pač pa čutil. In peti je pričel takoj. Ivan in Jože nista mogla biti še daleč, zato sta ga gotovo slišala. Čeprav je v meni vse drgetalo, sem si rekel: »Sedaj pa mirno in preudarno!« Skok za skokom, korak za korakom sem se mu približeval po robu globeli. Na levi pred menoj je ležalo podro drevo. Kako bom premagal to oviro! Na levi strani je gozdna čistina, z desne pa sta petelina že tudi naskakovala Ivan in Jože. Vsaj tako sta mi povedala pozneje. Petelin pa je pel, kakor da ga vse skupaj ne briga. Hitro sem bil na vseh štirih in se med vejami splazil pod deblom na drugo stran. Srce sem čutil v grlu, da sem komaj dihal. Za trenutek sem postal in ocenil smer. Ko je ponovno udaril glavni udarec in zabrusil, sem se pogнал. Po dveh skokih sem ga opazil. Sedel je na vrhu smreke z odlomljenim vrhom, stegoval vrat in pel. Prišel pa sem mu preblizu.

»Odskočiti moram nekoliko nazaj,« sem si rekel.

»Toda, ali bo petelin zdržal v petju?« sem se v razburjenju spraševal. »Le, če odskočim nazaj in nekoliko desno, bo možno streljati.« Tedaj pa se me je lotila neprijetna lovska mrzlica. Vendar, on je pel, ko sem se poganjal nazaj. Uspelo mi je. Ko je ponovno zapel, sem dvignil puško. Križec v daljnogledu se je ustavil na belem okencu ob zgibu njegove peruti. Bil je trenutek, ki ga ne bom pozabil — ločnica med živim in mrtvim, trenutek, ko človek še zadnjič pomisli, kaj jemlje naravi, ko v lovski strasti skrivi prst in sproži. Počilo je, petelin se je skrčil... in padel... Utrgal sem čudoviti cvet. Le čemu?

Lov na divje race z umetnimi racami — vabniki na Nizozemskem. V Sloveniji tak način lova ni dovoljen.

Foto H. S.

prodira skozi plitvo vodo, in zgoščene hranilne snovi nudijo odlične možnosti za razvoj rastlinskega planktona (fitoplanktona) in raznih rastlin. Področje Waddenzee, ki je življenjskega pomena za številne ptice, pa je ogroženo. Po eni strani zaradi načrtov o pridobivanju novih zemljišč, kar so sicer začasno odložili, po drugi strani pa zaradi onesnaževanja vode. Tankerji spuščajo v morje katran in nafto, ki se prijemlje na perje morskim pticam, da množično poginjajo. V Waddenzee pa priteka tudi mnogo odpadnih voda. Industrijske odplake številnih dežel onesnažujejo reko Ren in obalne predele Nizozemske. Zastrupljanje vode z insektidici, ki vsebujejo klor in ogljikovodike, je pri gagah in drugih vrstah že povzročilo hude izgube.

Med pisano množico selivk, ki prezimujejo na Nizozemskem, velja omeniti tri vrste gosi. Populacija kratkocljune gosi, ki je doma na Spitzbergih, šteje komaj kaj več kakor 8000 ptic, ki verjetno vse prezimujejo na Nizozemskem. Na severu Nizozemske prezimuje vsako leto tudi približno 45 000 beločelih gosi, nadaljnjih 20 000 pa si poišče zimovališča drugod po deželi ter v Belgiji. Približno 11 000 je beloličnih gosi, ki prav tako redno prezimujejo na Nizozemskem. Ta vrsta gosi je v tej

državi od leta 1964 popolnoma zaščitena.

Poleg vodnih ptic je na Nizozemskem še precej drugih vrst divjadi. Zajcev in fazanov napredek civilizacije ne moti kdo ve kako hudo, pač pa so poljske jerebice zaradi intenzivnega kmetijstva utrpeli znatne izgube. Spreminjajoče se okolje in zelo povečana številčnost mesojedih živali sta mali divjadi najnevarnejši. V prenekaterih delih dežele so se lisice in ujede zelo namnožile. Poleg tega pa kunce in golobe grivarje tam, kjer povzročajo škodo kmetijstvu, lovci prizadevno love.

Kljub gosti obljudenosti se je številčnost srnjadi povečala nad 250 000. V letu 1970 so na Nizozemskem po uradni statistiki odstrelili 2362 srnjakov, 1884 srn in 627 mladčev. Stalež jelenjadi je ocenjen na 800, divjih prašičev pa na 600 glav. V loviščih je tudi nekaj muflo-nov. Poleg teh živalskih vrst pa velja — zlasti v zvezi s prizadevanji za ohranitev divjadi — omeniti še tju-lenja, jazbeca in vidro.

V gospodarjenje z divjadjo in v lovstvo se na Nizozemskem poskuša vmešavati več družbenih plasti, in to ne vedno v pozitivnem smislu. Večina Nizozemcev, ki se je naravi že zelo odtujila, gospodarjenja z divjadjo ne razume in je zategadelj lovstvu sovražna. Od skupaj 14 mili-

jonov prebivalcev jih ima lovno dovolilnico okoli 33 000. Lovno dovolilnico lahko dobi le tisti, ki ima lovno pravico kot lastnik vsaj sto oralov velikega zemljišča.

Povsem spremenjen lovski zakon iz leta 1977 nalaga lovcem številne omejitve. Odstrel divjadi je dovoljen le v primeru, če je njena številčnost tolikšna, da njen obstoj ni ogrožen. Zakon skrbno varuje koristi kmetov, pa tudi koristi divjadi, ki ji je v največji meri treba ohraniti njeno okolje. Lovci te omejitve razumejo in so pripravljeni na svojih posestvih skladno z njimi gospodariti. Lovske izpite, ki so od leta 1977 obvezni, je doslej opravilo 10 000 športnih lovcev. V pripraviški dobi posvetijo mnogo pozornosti lovski etiki, zato so prekrški zoper njo zelo redki.

Priiložnosti za izvajanje lova je na Nizozemskem vedno manj. Lovci so se morali sprijazniti z zmanjševanjem površin, na katerih je streljanje še dovoljeno, in z budnim nadzorom javnosti, ki na lov gleda z vse bolj neprijaznimi očmi. Starejši lovci so doživeli, da so se stvari v zadnjih desetih letih zasukale zelo na slabo. Nova generacija lovcev, ki prejšnjih razmer in možnosti ni doživljala, pa kaže veliko zanimanje za sodobno gospodarjenje z divjadjo in za ohranjanje narave.

Tudi Ivan Špolar odlikovan

V aprilskem LOVCU, št. 4/81, je na straneh 113 in 114 objavljen članek »Glavni točki — zaključni račun LZS 1980 in finančni načrt 1981«. V tem članku so na strani 114, v prvem stolpcu (spodaj), navedeni odlikovani lovci, ki so s svojim delom največ prispevali k pomembnemu uspehu razstave »Narava — divjad — lovstvo, Ljubljana 1980«. Med navedenimi odlikovanci pa je izpadel predsednik komisije za propagando razstave in urednik kataloga razstave **Ivan Špolar**, ki ga je skupščina LZS na svoji 3. seji odlikovala z redom za lovske zasluge I. stopnje.

S tem dopolnjujemo omenjeni članek, v katerem odlikovanec Ivan Špolar pomotoma ni naveden.

Uredništvo

Kako nadalje razreševati vprašanja glede stekline

Lovska zveza Slovenije je sklicala tematski razgovor o odprtih vprašanjih pri izvajanju ukrepov za omejevanje in preprečevanje stekline v SR Sloveniji. Razgovor je bil 15. aprila letos v Ljubljani, v sejni dvorani Lovske zveze Slovenije. Vodil ga je predsednik skupščine LZS Lojze Briški, udeležili pa so se ga predstavniki Republiške veterinarske uprave, Biotehniške fakultete, Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo, Prirodoslovnega muzeja Slovenije, Zavoda za zdravstveno varstvo SR Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, Uprave inšpekcijskih služb mesta Ljubljane, Republiškega sekretariata za notranje zadeve, Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, ZLD Gorenjske, dnevnika Delo in LZS.

Razgovor je bil po delovni obliki nadaljevanje sodelovanja med vsemi ustanovami in organizacijami, ki so

posredno ali neposredno odgovorne za omejevanje in preprečevanje stekline v SR Sloveniji. Nekateri ukrepi so sprožili določene pomisleke tudi v lovskih organizacijah, zato je bil sklic tega sestanka nujen.

Prisotni so bili najprej seznanjeni s sedanjim stanjem stekline v SR Sloveniji. Podana je bila tudi ocena, kako se izvajajo predpisani ukrepi.

Ugotovljeno je bilo, da bo nekatere ukrepe mogoče odpraviti (sedaj še veljajo!), ko bo veterinarski virološki laboratorij Biotehniške fakultete v Ljubljani uvedel zanesljivo metodo ugotavljanja imunosti pri psih, ki so bili cepljeni proti steklini. V virološkem laboratoriju Biotehniške fakultete se na te stvari že dalj časa pospešeno pripravljajo.

Nerešeno je vprašanje veterinarsko-higienskih služb, ki so jih po zakonu dolžne uvesti občine. Lovci se soočajo z velikimi težavami in dilemami pri izvajanju ukrepov v nasevljih. Do sedaj v SR Sloveniji še vedno nismo uspeli izvesti načrtovanega preventivnega cepljenja tistih občanov, ki se s steklino lahko okužijo pri svojih vsakodnevnih opravkih in nalogah.

Prisotni so ugotovili, da je lovska organizacija storila veliko, saj se je z vso resnostjo in odgovornostjo lotila zmanjševanja številčnosti lisic, kar potrjuje tudi rekordno število poslanih vzorcev virološkemu laboratoriju Biotehniške fakultete v prvem letošnjem tromesečju. Navzoči se ponovno ugotovili, da je tudi še vedno najučinkovitejši način zmanjševanja lisičjega staleža z odstrelom, seveda pod pogojem, da bodo lovcem vrnjeni kožuhi zdravih lisic. Potrebno je podpreti razne oblike spodbudnega nagrajevanja za odstreljene in na pregled odane lisice ter uvesti »kaster lisičin« po loviščih. Prisotni pa so zavzeli odklonilno stališče na predlog, da bi ponovno uvedli strupe in plinjenje lisičin, saj bi oboje predstavljalo veliko nevarnost tudi za ljudi, medtem ko bi bili učinki v primerjavi z velikim tveganjem premajhni. Zavzeli so stališče tudi glede odnosa do velikih zveri, kot so medved, volk, ris, in do nekaterih drugih ogroženih zveri, upoštevajoč izkušnje

v drugih državah. Predstavniki vseh institucij in ustanov so soglašali s predlogom Lovske zveze Slovenije, da se poveča ne le odstrel lisic in pižmovk, temveč tudi volkov (v podaljšani lovni dobi od 1. 6. do 15. 3.), čeprav jih je v loviščih SR Slovenije malo. Izredni ukrepi do drugih zveri pa zaenkrat še niso potrebni. Na evropskem trgu je žal ponudba za ljudi ustreznega cepiva proti steklini dosti manjša od naraščajočih potreb in povpraševanja. Sedanje zaloge ustreznega cepiva za ljudi zadoščajo v zdravstvenih ustanovah SR Slovenije le za nujne primere. Na slabo preskrbo s cepivom vpliva med drugim tudi pomanjkanje deviznih sredstev, saj je cepivo sorazmerno drago. Zdravstvo pričakuje, da bo boljše založeno s cepivom že junija letos, tako da bo verjetno le možno, kakor je bilo obljubljeno, cepiti najbolj ogrožene delavce, predvsem v veterinarskih ustanovah, in nekatere člane lovskih organizacij, ki bodo npr. izkoževali lisice. Ker se v maju prične lov na srnjaka, so bili udeleženci soglasni, da je potrebno izdelati smernice o ravnanju z uplenjeno srnjadjo, predvsem pa opozoriti lovce na sumljivo vedenje srnjadi.

V zvezi s tem je bilo vodstvo Lovske zveze Slovenije pooblaščen, da vsem lovskim organizacijam v SR Sloveniji pred začetkom lova na srnjaka razpošlje navodila, v katerih je treba v zvezi s steklino lovce opozoriti na marsikaj (znaki stekline sumljive srnjadi, previdnost pri iztrebljanju in odpošiljanju srnjadi, pri lovu na srnjaka ne zanemariti priložnosti za odstrel lisic, zlasti na okuženih in neposredno ogroženih območjih).

Boris Leskovic

O delu in nalogah LD Babno polje

LD Babno polje (ZLD Notranjske) je imela 22. 2. 1981 programsko-volilno sejo skupščine v gostišču, poleg katerega stoji grad Snežnik.

Sejo je začel predsednik LD Tone Vesel. Podana so bila poročila vodilnih organov LD, nakar je bila razprava o poro-

čilih. Lovci so predvsem govorili o steklini, ki razsaja na velikem območju SR Slovenije, obravnavali so udeležbo pripravnikov na skupnih lovih, na lovskih prireditvah (lovske razstave, preizkušnje lovskih psov) in razpravljali o strelah v lovišču. Sklenili so, da se vnese v poslovnik LD določilo o prijavi slehernega strela v 24 urah predsedniku ali blagajniku Janezu Ožboltu. Veliko je bilo povedanega o disciplini na skupnih lovih oziroma o ravnanju z orožjem. Nadalje so obravnavali vprašanje o potepuških psih v lovišču. V tem primeru se je izkazalo, da lepa beseda lepo mesto najde. LD je namreč na oglasnih deskah opozorila občane na nevarnost stekline in obvestila lastnike, naj imajo pse privezane. Že nekaj dni zatem so bili vsi psi privezani.

Predsednik LD je poročal o lovskogospodarskem načrtu za obdobje do l. 1985, Vladimir Furlani pa o planu za tekoče leto (1981). Poleg načrta za odstrel divjadi plan vsebuje tudi dela v lovišču ter razširitev lovske kočice na Županovem lazju.

LD bo postavila krmišče za jelenjad na Debelem hribu ali v Telebačniku. Obvezno je treba obdelati krmno njivo ter seveda pozimi oskrbovati krmišča, ker so zime pri nas zelo snežene in mrzle. LD bo nabavila dovolj krme (kostanj, koruzo). LD vsako leto nabavi tudi 300 kg ptičje krme, saj mora lovec skrbeti tudi za drobne ptice. LD je nabavila tudi več ptičjih krmilnic in valilnic.

Vsak lovec (razen delovno nesposobnih in tistih, ki imajo v LD važne funkcije) bo moral opraviti določeno število delovnih ur.

V organe LD so bili izvoljeni tudi novi člani, nekaj pa jih je funkcije obdržalo, kar potrjuje, da so bili v prejšnji mandatni dobi zelo delavni.

Skupščina je bila obveščena, da LD prostovoljno zapuščajo trije člani in sicer zaradi prevelike oddaljenosti od lovišča. Končno je predsednik LD slovesno izročil Janezu Ožboltu znak za lovske zasluge, s katerim ga je odlikovala LZS. LD Babno polje si je zadala težke in odgovorne naloge, ki jih bo izvršila, če se bodo lovci resno lotili sprejetih načrtov. S tem ne mislim, da

V MAJU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLŠ, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

divji prašič

Pozor, odstrel vodeče svinje je prepovedan!

srnjak od 16. V.

divji petelin od 10. V.

ruševac

11. V. vzide ob 4.35 in zaide ob 19.23
26. V. vzide ob 4.19 in zaide ob 19.39

= 4. V.,

= 10. V.,

= 19. V.,

= 26. V.

LD do sedaj ni opravljala svojih nalog. Nasprotno, imela je že lepe uspehe pri gojitvi divjadi, toda doseči je treba še več.

J. V.

Skrbni gojitelji in gospodarji v LD Dobrava

Na letni konferenci skupščine so člani LD Dobrava iz Gradišča v Slovenskih goricah kritično ocenili delo v preteklem obdobju in sprejeli bogat delovni program. Med drugim so ugotovili, da so z divjadjo skrbno gospodarili. To velja predvsem za malo divjad, ki je v slikovitem slovenskogoriškem svetu vse redkejša. Stalež male divjadi je v vidnem upadanju, zajca in fazana je iz leta v leto manj. Lovci ju skušajo predvsem s skrbno gojitvijo vsaj ohraniti, če že ne povečati števila. Temeljna naloga gradiških lovcev ostaja še naprej varstvo in gojitev male divjadi, ki je nekoč napolnjevala slovenskogoriške doline, gozdove in polja. S srnjadjo gospodarijo v gradiški lovski družini zelo dobro, saj odstrel skrbno načrtujejo in tudi izvajajo. Nekaj srnjadi odstreljijo vsako leto tudi lovski turisti.

Lovišče LD Dobrava, v katero je vključenih 34 lovcev iz krajevnih skupnosti Gradišče in Cerkevnik, je vzorno urejeno. V preteklem letu so uredili več novih visokih prež, solnic in krmišč za malo divjad. Visoke preže so v vseh revirjih. V okviru vsesplošnih prizadevanj za ohranitev male divjadi bo pa treba poiskati

»skupni jezik« s kmetijsko zadrugo in agrokombinatom v Lenartu ter nekatere površine, ki jih strojno ni mogoče obdelati, zasaditi s krmnim ohrovtom in drugimi rastlinami za divjad. Doslej je bilo na tem področju premalo skupnih načrtnih akcij. Ta problem bi tudi treba analizirati in kompleksno reševati. Stanje je približno enako v vsem slovenskogoriškem lovskem bazenu. Časi, ko so bili travniki še močvirnati, ko je bilo dovolj podrasti (kritja) in ko so bili tudi gozdovi še prepolni grmičevja, so minili. Naravnega zavetja za divjad je vse manj; človeška roka vse bolj posega v naravno okolje. Lovci bi morali to preprečevati oz. omiliti, kajti sicer se bomo čez deset, dvajset let samo še pogovarjali, da so nekoč na jesenskih lovih pokale puške in da je bil tudi plen.

LD Dobrava je v zadnjem času tesno vpeta v družbenopolitično in društveno življenje krajevnih skupnosti. To pa ne pomeni, da so z doseženimi uspehi lahko povsem zadovoljni. Še naprej bodo potrebna velika prizadevanja za še boljše in učinkovitejše samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje. Veliko je namreč skupnih interesov in tudi nalog, ki ne smejo mimo lovske organizacije. Na konferenci skupščine so posebej poudarili naloge s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite. V tem letu bodo program obogatili s strokovnimi predavanji in drugimi oblikami usposabljanja lovcev za potrebe SLO. Lovci iz Lov. družine Dobrava so na skup-

ščini to posebej poudarili. Vzorno pripravljeno delovno srečanje, ki je pomenilo dogovor za delo v prihodnje, dokazuje, da se člani LD Dobrava svojih dolžnosti dobro zavedajo. Želijo ohraniti sloves dobrih gospodarjev in gojiteljev divjadi v osrčju lepih Slovenskih goric. Tako je minila konferenca letne skupščine LD Dobrava v čudovitem lovskem domu na gozdni jasi med Gradiščem, Senarsko, Verjanami, Osekom in Cerkevnikom. Dom, ki so ga zgradili s prostovoljnimi delom pred 6 leti, je v ponos lovcem in drugim občanom daleč naokrog po Slovenskih goricah.

Marjan Toš

Oktetu LD Sodražica ob jubileju — Zlatorogovo plaketo

Hladen in deževen, morda malce turoben pomladni dan se je počasi umikal večeru, ki je lahko in tiho legal na Travno goro in dolino pod njo. Pravi utrip življenja v nekdanji partizanski Sodražici se je šele začel. Krajanje so hiteli v dvorano, kamor sta jih LD in SZDL Sodražica vabili na proslavo 40. obletnice ustanovitve OF in 1. maja, hkrati pa tudi na slovesnost lovcev-pekcev ob desetletnici uspešnega delovanja njihovega okteta. Smrekova vejica — lovski stanovski znak — in slovenska zastavica sta krasili prsi vsakega udeleženca Nemir v dvorani sta pretrgali naša himna in »Pesem o svobodi«, ki so jo zapeli zdru-

ženi zbori pod vodstvom Franca Gornika. Program je stekel, vrstila se je pesem za pesmijo in v polni dvorani so doneli tudi čudoviti zvoki šmarskih rogostov.

O oktetu LD, ki je pred nedavnim zrasel v zbor, je govoril starešina sodraških lovcev — Ivan Gradič. Oktet ima za seboj nad 80 nastopov in več kakor 400 vaj. Delo in pot okteta, ki jo je v desetletnem obdobju prehodil širom po Sloveniji, je v marsičem podobna poti navdušenega lovca po lovskih stezah prostrane gozdišča.

Za pevce okteta in njihovega vodjo so bili trenutki sreče, ko je Bojan Škrk v imenu Lovske zveze Slovenije izročil oktetu najvišje slovensko lovsko priznanje — Zlatorogovo plaketo, Francu Gorniku pa za njegov prispevek k širjenju glasbene kulture med lovci — red za lovske zasluge III. stopnje. Tudi predstavnik Kulturne skupnosti občine Ribnica Ivo Stanič je dal slovesnosti poudarek s podelitvijo Gallusovih značk vsem članom okteta. Končno je pevce-jubilante pozdravil s šopkom cvetja še predstavnik pobratenege pevskega zbora »Šole za miličnike« iz Ljubljane.

Za zaključek so se spet oglašile lepe lovske pesmi Jager pa jaga, Stari lovec in V gozdu tam, kjer srnica se pase...

Lovska organizacija in širša javnost sta tako na slovesnosti v Sodražici izrazili sodraškemu lovskega okteta ob jubileju svoje priznanje in zahvalo.

Tone Kovačič

Jubilanti

Iskreno mu čestitamo k njegovemu jubileju in mu želimo še veliko let tako dober pogled, kakor ga ima še sedaj ta naš vrli in korenjaški osemdesetletnik.

Člani LD Mlajtinci — K. J.

Jože Bedek, eden izmed najbolj znanih prekmurskih lovcov, je 25. 1. 1981 praznoval 80. obletnico svojega rojstva. Rojen je bil v lepi prekmurski vasi Noršinci in tam preživel tudi vseh 80 let. Hkrati pa Jože praznuje tudi 55-letnico lovskega udejstvovanja; s 25 leti je postal poklicni lovec pri tovarnarju Josipu Benku, takratnem zakupniku precejšnjega dela prekmurskih lovišč. Lovskočuvarjsko službo je vestno opravljal vse do ustanovitve lovskih družin.

Po osvoboditvi je bil organizator lovstva na novih, socialističnih temeljih. Na območju lovišča, kjer je služboval, so ustanovili Lovsko družino Mlajtinci. Njen glavni organizator je bil Bedek. Kot lovcu z velikimi izkušnjami in znanjem je članstvo 28 let zaupalo funkcijo gospodarja LD (1946—1974). Že število let v tej funkciji dokazuje uspešnost njegovega delovanja.

Še sedaj Bedek ni sklerotičen starček, njegova beseda je še vedno logična in preudarna, roka mirna, oko ostro. Vedno je najbolje poznal stalež ga poznajdi v lovišču in še sedaj ga pozna, kajti še sedaj ne mine dan, da ne bi obhobil vsaj dela lovišča.

Lovska zveza Slovenije ga je leta 1972 odlikovala z znakom za zasluge, leta 1978 pa z redom III. stopnje.

Rado Virjent, rojen na Vranskem, lovec od leta 1950, je 6. februarja 1981 praznoval svojo 50-letnico. Ljubezen do narave in lova mu je že v otroških letih privzgojil njegov oče, tudi lovec.

Rado je vseskozi prizadeven in delaven član lovske organizacije. Pri vseh delovnih akcijah LD je bil vedno med najprizadenejšimi. Njegovo delo je vgrajeno v lovsko kočjo in njeno elektrifikacijo, v cesto, ki so jo zgradili do kočje, v strelišče in številne naprave po lovišču. Prispevati čimveč h gojitvi in varstvu divjadi je bila vseskozi njegova glavna naloga. Kot izvrsten strelec si je na tekmovanjih »pristreljal« veliko priznanj. Zelo uspešen gospodar LD je bil 20 let (1958—78). Član upravnega oziroma izvršnega odbora LD je vseskozi od leta 1958, torej 23 let.

Zaradi sposobnosti in delavnosti so ga izvolili tudi v upravni odbor Lovske zveze Celje (1964—72) in v nadzorni odbor te zveze (1972—76). Tudi v gospodarski komisiji celjske zveze je deloval (1972—76).

Za njegovo plodno delo ga je Lovska zveza Slovenije že leta 1960 odlikovala z znakom za zasluge in leta 1976 z redom za zasluge II. stopnje.

Dragi Rado, še mnogo zdravih in uspešnih let ter lovski — dober pogled ti iskreno želijo

— vranski lovci in lovci celjske ter žalske ZLD — F. G.

Anton Šporar je 9. januarja 1981 praznoval svojo 75-letnico.

Druga svetovna vojna ga je zatekla v Straži pri Dol. Toplicah. Zaradi delovanja v OF so ga že v letu 1942 aretirali. Zaprt je bil v novomeških zaporih in interniran v italijanskih taboriščih: Gonars, Rab in Treviso, vse do italijanske kapitulacije leta 1943. V septembru tega leta se je vrnil v Stražo in naslednji mesec vstopil v Gubčevo brigado.

Pozneje je bil v XIV. brigadi, v kateri se je boril tudi za osvoboditev Trsta.

Po osvoboditvi se je zaposlil na drž. posestvu v Slovenskih Konjicah, kjer je leta 1946 tudi sodeloval pri ustanovitvi LD Slov. Konjice. Njegova težka življenjska pot ga ni izčrpala, temveč mu je dala novih moči. S svojo zavzetostjo in delom je z gled mlajšim lovcom. Od leta 1948 do 1950 je bil blagajnik takratne lovske zveze v Poljčanah, od 1950 do 1958 pa gospodar LD Slov. Konjice. Sedaj je sekretar lovcev-članov ZK občine Slov. Konjice. Odlikovan je s tremi državnimi odlikovanji in z znakom za lovske zasluge. Dobil je tudi občinsko priznanje. Dragi lovski tovariš, iskrene čestitke k visokemu jubileju in še veliko let zdravja!

LD Slov. Konjice — F. V.

Klub Diana

Volilna seja skupščine Kluba Diana

V sredo, 23. aprila 1981, so se zbrali v Ljubljani delegati Kluba Diana na volilni seji skupščine svojega kluba. Tokrat so razpravljali predvsem o bodočih nalogah in perspektivah. O delu v preteklem mandatnem obdobju in o zaključnem računu kluba za leto 1980 so razpravljali in sklepali že prej, 26. februarja 1981.

Poleg izvedenih volitev so bili na seji skupščine tudi sprejeti: program dela za leto 1981, finančni načrt 1981 in samoupravni akti (spremembe in dopolnitve statuta, poslovnik predsedstva, sekretariata in stalnih komisij, pravilnik o nagrajevanju in delitvi osebnega dohodka članov Kluba Diane ter o potnih stroških in dnevnicah).

Seje skupščine so se udeležili delegati vseh sekcij kluba, razen sekcije Koper, ki je poslala opravičilo in svoje glasje k predlaganim rešitvam. Lovsko zvezo Slovenije je zastopal Peter Šuler, tajnik skupščine LZS.

Sejo je začel Tone Svetina, predsednik kluba, nadalje pa jo je vodil Janez Černač, ki je bil poleg Valerije Gnezda in Toneta Svetine izvoljen v delovno predsedstvo.

Seja je potekala v delovnem vzdušju, razprava je bila živahna in vseskozi stvarna. Vsi predlagani akti, tj. program dela za leto 1981, finančni načrt za leto 1981 in samoupravni akti so bili sprejeti v predlaganem besedilu. Poslovnik predsedstva, sekretariata in stalnih komisij pa je na predlog delegata Jožeta Svetličiča doživel manjšo spremembo.

V razpravi je bilo zlasti veliko govora, da je dejavnost kluba še premalo popularizirana, kajti število članstva v zadnjih letih ne le stagnira, temveč celo rahlo nazaduje. Sicer so odpadli le tako imenovani »spremljevalci«, medtem ko je jedro angažiranih delavnih

Jože Bedek

Rado Virjent

Anton Šporar

članov poraslo. Vendar, če upoštevamo, da naj bi Klub Diana povezoval ljubitelje narave, predvsem lovce, ki naravo tako močno doživljajo, da čutijo potrebo to doživljanje izraziti in ga še naprej ohraniti s fotografsko ali likovno upodobitvijo ali s pisano besedo, potem ni razveseljivo, da je od 20 tisoč lovcev manj kakor en sam odstotek, vsega 150 lovcev, članov Kluba Diana. Podatek tudi pove, da so lovci oz. člani LD v klubu v manjšini, le 41 % od skupnega števila jih je. To dejstvo je vredno razmisleka in ugotavljanja vzrokov. Kaj, če ta podatek ne kaže, da so v lovski organizaciji številni člani, ki jim je v prvi vrsti do streljanja, niso jim pa mar višji, plemenitejši užitki, ki jih narava ponuja?! V zvezi s tem je skupščina sprejela sklep, da je treba dejavnost Kluba Diana še bolj popularizirati. Klub bo v začetku poletja izdal svoj Bilten in ga razposlal vsem lovskim družinam in drugim lovskim organizacijam v Sloveniji. V njem bo bralce širše seznanil o svoji dejavnosti in o tem, kaj lahko lovskim družinam nudi in kaj od njih pričakuje. V reviji Lovec pa bo v kratkem širše razgrnil pomen, naloge in cilje svojega delovanja. O tem bo seznanjal širše občinstvo tudi v drugih občilih. Nadalje se bo klub povezal z Mednarodno organizacijo foto lovcev in se tudi vanjo včlanil. Ta organizacija deluje vzporedno s CIC, nekako tako kakor Klub Diana v povezavi z LZS.

Na seji skupščine so zlasti veliko razpravljali o odnosih med Lovsko zvezo Slovenije in Klubom Diana. Delegati so razsodno ocenili samoupravni sporazum o uresničevanju skupnih interesov s področja varstva divjadi in okolja ter razvijanja foto lova (sklenjen med LZS in Klubom Diana 11. 2. 1978). Splošna ugotovitev je bila, da so Dianini vsakoletni programi pravzaprav le sestavni del celotnega programa LZS, da je Klub Diana ta sporazum ne le v celoti izpolnil, marveč ga je v veliki meri že presegel. Dejavnost kluba se je namreč medtem že veliko bolj razširila in poglobila. To pa nakazuje potrebo medsebojne odnose ponovno proučiti in raz-

širiti, saj je veliko možnosti. Zlasti se kaže potreba po tesnejšem sodelovanju in delitvi dela med Zlatorogovo knjižnico ter založniško dejavnostjo Kluba Diana.

Na seji skupščine so delegati z aplavzom prvič podelili naziv častnega člana. To najvišje Dianino priznanje je za svoje delo prejel Ivan Mikec-Mitja, ustanovitelj kluba, ki je sicer že prejel Dianino najvišje priznanje »Diano s košuto« in je vseskozi njegov »spiritus agens«. Potem je skupščina podelila častno priznanje — Dianin kipec svojemu članu dr. Andreju Župančiču, ki je s svojim filmom s porečja Amazonke opozoril kulturni svet na strahotne posledice dehumanizirane civilizacije za človeštvo in naravo. Delegati so nato z javnim glasovanjem izvolili nove članke predsedstva, odbor samoupravne kontrole in disciplinsko sodišče ter se za uspešno delo zahvalili članom, ki jim je mandat potekel.

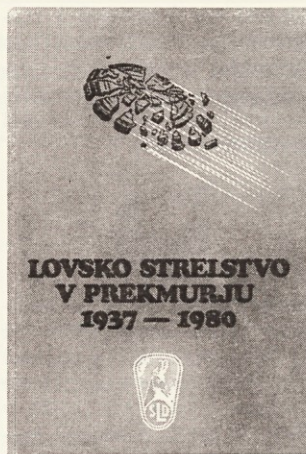
Predsedstvo Kluba Diana v tem štiriletnem mandatu: Tone Svetina, predsednik; Konrad Lampe, nam. predsednika; Ivan Mikec, gospodar; Janko Perat, tajnik; Mirko Fras, blagajnik; Maks Sedej ml. in dr. Andrej Župančič. Sekretariat, ki ima po statutu pristojnosti kolegijskega poslovnega organa, pa sestavljajo: Ivan Mikec, Janez Černač, Janko Perat, Mirko Fras in Borut Jesenko.

J. Perat

Literatura

»Lovsko strelstvo v Prekmurju 1937—1980«

Zveza lovskih družin (ZLD) Prekmurje je 2. maja 1981 slovesno odprla novo olimpijsko strelišče na umetne golobe v Rakičanu in ta dogodek proslavila tudi z izdajo knjige oziroma brošure »Lovsko strelstvo v Prekmurju 1937—1980«.

Publikacija ima format glasila Lovec pred letom 1954 — 17 cm × 24 cm. Obsega 112 strani in jo poživlja 43 dokumentarnih fotografij. Knjiga je natisnjena v 1200 izvodih.

Predsedstvo skupščine in izvršni odbor ZLD Prekmurje sta Feriju Poredošu, tajniku ZLD in nekadaj zelo uspešnemu strelcu, zaupala nalogo, da zbere in uredi podatke oz. napiše zgodovino lovskega strelstva v Prekmurju.

Spremni besedi predsednika IO ZLD Prekmurje Franca Lanščaka in predsednika skupščine iste ZLD Ladislava Ivanca sledi uvodna obrazložitev urednika Ferija Poredoša. Prekmurske lovce in druge bralce seznanja, da je »knjižica napisana z namenom, da prikaže 44-letno obdobje lovskega strelstva v Prekmurju«.

Letos 23. maja mineva namreč 44 let, ko je v Prekmurju prvič počila lovska puška na umetnega goloba. Do streljanja na umetne golobe je privedlo spoznanje, da se je v streljanju treba vaditi na mrtvih predmetih in ne na živi divjadi. Do tega pa niso prvi prišli v Prekmurju, zato ta publikacija predstavlja tudi začetke lovskega strelstva drugod na Slovenskem.

Prvič so slovenski lovci streljali na umetne golobe (v Lovcu imenovani »leteči« golobi) v Ljubljani leta 1925. Istega leta so izvedli streljanje na umetne golobe tudi v Mariboru. Za razmeroma kratko pot iz Maribora v Prekmurje pa je streljanje na umetne golobe potrebovalo — 12 let! Prvo tekmovalno streljanje s kroglo je priredilo Slovensko lovsko društvo 5. junija 1922 na vojaškem strelišču v Ljub-

ljani. Strelci so nastopili v treh disciplinah. Ena izmed njih je bila streljanje v le 3 minute vidno tarčo »divji lovec«, na 60 m. Vsak strellec je lahko ustrelil večkrat, vendar najmanj trikrat, s puško, ki je bila opremljena z daljnogledom ali je bila brez njega.

Slovensko lovsko društvo je izvedlo prvo strelsko tekmovanje s kroglo in s šibrami 5. julija 1925, na vojaškem strelišču v Ljubljani. Strelci so nastopili v 8 disciplinah, med njimi na 7 tarč s kroglo in na 2 tarči (»bežeči divji zajec« in »leteči golobi«) s šibrami.

O tem strelskem tekmovanju s kroglo in s šibrami je v Lovcu, letnik 1925, poročal Zvonko Kapetan. Na »divjega lovca« je streljalo 41 strelcev, na »bežečega jelena« 62, na »bežečega zajca« 46 in za naslov »mojstrskega strelca Slovenije« 108 strelcev. Nadalje Z. Kapetan piše: »Kot novost smo letos vpeljali tudi streljanje na leteče golobe. Slišal sem mnogo opazk zaradi metanja golobov. Toda ker je bilo to pri nas prvič, sem moral hitrost pri metu golobov zmanjšati in držali smo se tudi le ene smeri. To sem naredil nalašč, da bi povečal veselje do takega streljanja. Drugo leto bodo pogoji težji. Od 370 vrženih golobov je bilo zadetih 197, kar je 53,24 %. Tekmovalo je 74 strelcev.«

Glavna podružnica Slovenskega lovskega društva v Mariboru je priredila prvo strelsko tekmovanje s kroglo in s šibrami 9. avgusta 1925 na vojaškem strelišču v Mariboru. Poleg domačinov so se tekmovanja udeležili tudi znani in neznani strelci iz Ljubljane, Zagreba, Varaždina, Osijeka itd. Tekmovati so začeli hkrati v vseh petih disciplinah. Na leteče golobe sta streljala hkrati po 2 strelca, vsak na serijo 20 golobov. Golobi so leteli s trikrat večjo brzino kakor v Ljubljani. Nanje je streljalo skupno 43 strelcev. Od 982 golobov je bilo sestreljenih 576 ali 58,75 %. Vseh 20 golobov ni sestrelil nihče.

Urednik in pisec te publikacije Feri Poredoš med drugim pripominja, da je izraz »glinasti golob« prvič zasledil v članku Janka Ravnika iz Kra-

nja »Strelstvo in temeljna podlaga strelske umetnosti«, objavljenem v Lovcu, letnik 1926.

V poročilu v Lovcu, letnik 1927, o uspelem strelskem tekmovalstvu, ki ga je priredila podružnica SLD v Mariboru 28. in 29. 6. 1927, prvič med najboljšimi strelci preberemo tudi ime Vladimir Jezovšek, ki je takrat osvojil naslov »mojstrski strelca — Maribor 1927«. In prav Jezovšek je bil tisti, ki je nekaj let pozneje, po preselitvi iz Maribora v Mursko Soboto, začel navduševati prekmurske lovce za lovski strelski šport. Prekmursko lovsko društvo — ustanovljeno 26. 7. 1936 — katerega predsednik je bil Josip Benko, tajnik pa Vladimir Jezovšek, je 23. maja 1937 priredilo svoj prvi lovski dan v Beltincih. Kot prvo je bilo na sporedu streljanje na glinaste golobe. Tega dne je torej začetek organiziranega lovskega strelstva v Prekmurju.

Po sestavkih o začetkih lovskega strelstva na Slovenskem in v Prekmurju je nadaljnja vsebina zbrana po letih, od 1952. do 1980. leta. V teh »poglavjih« so kronološko narezani uspehi in prizadevanja prekmurskih lovcev-strelcev, ki se večkrat pojavijo prav na vrhuncu slovenskega strelstva in nekajkrat uspešno zastopajo vse slovensko lovstvo tudi na prvenstvih Lovske zveze Jugoslavije. Zato v družbi s prekmurskimi lovci-strelci najdemo in vidimo na objavljenih fotografijah tudi številne izvrstne strelce iz drugih predelov Slovenije.

Brošura je sklenjena s poročilom o gradnji olimpijskega strelišča pri Budinskem mlinu pri Rakičanu. Novo strelišče je z otvoritvijo zamenjalo staro strelišče Lovske zveze Pomurje, ki je bilo zgrajeno leta 1960 v Babičevi gramoznici in je uspešno služilo svojemu namenu 20 let. Novo strelišče ni pomembno le z vidika športnega strelstva, ampak tudi z vidika ljudske obrambe. Prekmurski lovci naj bi ob boljših, sodobnih možnostih, ki jih nudi to strelišče, dosegali še lepše uspehe.

»Lovsko strelstvo v Prekmurju 1937—1980« je prva tovrstna knjiga v Sloveniji, v kateri so zbrani dragoceni podatki o strelstvu in strelcih dolo-

čenega obdobja in območja. Je primer, kako bi tudi druge zveze lovske družin mogle — ob skrbnem arhiviranju raznih podatkov — zbrati in izdati knjigo o takšni ali drugačni dejavnosti. Delo je hkrati tudi dragocen spomin in priznanje vsem v njem imenovanim številnim lovcom-strelcem, ki so po svojih sposobnostih kar največ prispevali k rasti prekmurskega in vsega slovenskega strelstva.

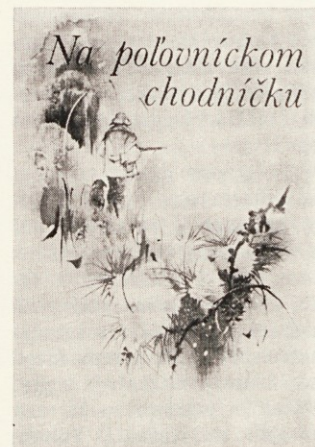
Brošura oz. knjiga vsekakor sodi v knjižnico vsakogar, ki ga zanima lovsko strelstvo. Interesenti naj jo naroče pri Zvezi lovske družin (ZLD) Prekmurje, p. p. 101, 69001 Murska Sobota. Naročniku jo ZLD pošlje po pošti (povzete). K ceni 100 din za izvod računa tudi poštno stroške.

France Cvenkel

Knjiga »Na lovskih stezah«

Ne, to ni ponovna izdaja zbirke (kakor bi sicer zaslužila!) najboljših leposlovnih deling. Mirka Šušteršiča »Po mojih lovskih stezah«, ki jo je leta 1972 izdala Zlatorogova knjižnica kot svojo drugo knjigo. Pod podobnim naslovom »Na lovskih stezah« je konec leta 1980 izšla sočasno v dveh izdajah v Bratislavi in Sofiji, v slovaščini in bolgarščini, knjiga izbranih lovske povesti in črtic najvidnejših pisateljev nekaterih evropskih držav. V knjigi je zbranih 65 del bolgarskih, češkoslovaških, jugoslovanskih, madžarskih, nemških, poljskih, romunskih in ruskih lovske pisateljev o divjadi, lovu in naravi.

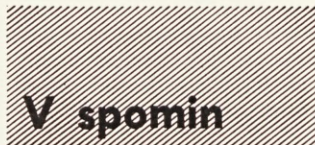
Knjiga »Na lovskih stezah«

razgrinja čudovito podobo o lovcih in lovske doživljajih na širnem prostranstvu od Baltika do Črnega morja in od Jadrana do Tihega oceana. V njej so nanizani motivi živo pisanega okolja z različnimi ljudmi, ki jih povezuje lov in doživljanje narave z njenimi lepotami, a tudi krutostmi. Knjiga je pester mozaik pripovedi, ki so kakor dragoceni biseri vpleteni v harmonično celoto. Zbirka je vsekakor pomemben prispevek k skupni evropski lovske kulturi.

Za nas je ta knjiga še posebej zanimiva tudi zato, ker v njej jugoslovansko lovsko leposlovje zastopata vsak s svojim delom slovenska mojstra lovske leposlovne besede — Janko Perat in Tone Svetina.

Veljko Varičak

Joža Nadižar

Pokopali smo ga 6. 12. 1980 na Breznici. S svojimi 85 leti je bil najstarejši član LD Stol-Žirovnica.

S prizadevnim delom v LD in lovišču, vse dokler so mu dopuščale moči, si je pridobil naslov častnega člana LD, Lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z znakom za zasluže.

Pred vojno je bil lovski čuvaj. Takrat je bil to pač edini način, da je delavec lahko zakonito nosil lovsko puško. Okupator pa ga je za 4 leta razorožil, toda Joža mu je z delovanjem v NOB vrnil milo za drago.

Po osvoboditvi je okrajni ljudski odbor Jožu zaupal čuvanje divjadi in vzpostavitev nove lovske organizacije. V novoustanovljeni LD je kmalu prevzel dolžnosti blagajnika in jih skrbno izvrševal 13 let (1950 do 1963). Torej v času, ko so lovske družine šle na odločno pot družbenih sprememb. To je bil najtežji lovskoorganizacijski čas, čas, ko ni bilo tujih gostov, ki bi prinašali denar

itd. Za lovsko družino smo ga služili z delom svojih rok in tako odkupili, dogradili in opremili dve lovske koč. Ko je v začetnem zanosu zmanjkalo denarja, ga je založil blagajnik Nadižar, v višini, ki je presejala njegov dvomesečni zaslužek (bil je delavec na enem najtežjih delovnih mest v Železarni Jesenice). Pri vseh delih v lovišču je prvi začel in zadnji nehal. Še pri svojih 62 letih je nesel na vrh Stola (2236 m) les za obnovo Prešernove koč, kjer je LD prizadevno sodelovala.

Imel je posebno veselje do puške, ki pa je redko spregovorila. Preveč rad je imel divjad; ubijanje mu je bilo težko tudi v primerih, ko je bilo to potrebno.

Kot delavec v železarni si je kalil razredno zavest in bil med prvimi, ki so že pred vojno z besedo in dejanji trsiral pot napredku in se upirali večstoletnim navadam.

Veliko število lovcev na njegovi zadnji poti, tudi iz sosednjih lov. družin, se je v lepo izvedenem lovske pogrebu poslovilo od njega takó, kakor se njegovim idejam spodobila.

V imenu LD Stol-Žirovnica
— A. Zupan

Franček Fras z Ivanjskega vrha, mlinar in lovec, je umrl 20. 10. 1980, v 69. letu starosti.

V lovsko organizacijo se je vključil leta 1949. V upravnem odboru LD je deloval dve obdobji: prvič 4 leta kot gospodar (1953—57), drugič pa 4 leta kot starešina (1957—61). Od leta 1961 pa do svoje smrti — torej 18 let — je bil pa predsednik nadzor. odbora LD. Razen tega je bil 4 leta tudi član nadzor. odbora Zveze lovske družin Gor. Radgona (1974—80).

Ne moremo prezreti tudi njegovega družbenopolitičnega udejstvovanja, saj je bil 4 leta (1946—50) predsednik Krajevnega ljudskega odbora (KLO) v Sp. Ivanjcih. Sicer je bil pa funkcionar od krajevne OF oz. SZDL pa do gasilskega društva. Njegova premissljena beseda je navadno prispevala k uspehu.

Z vsem srcem in dušo je bil navezan na naravo in njeno divjad. Pozimi nikoli sneg ni

Franček Fras

bil tako visok, da bi Frančka zadržal doma, da se ne bi s polnim nahrbtnikom hrane odpravil h krmiščem, kjer ga je čakala lačna divjad.

Lovski tovariši smo ga spoštovali, mladi lovci še posebno, saj jim je bil zgleden učitelj. Učil jih je vestnosti, natančnosti, spoštovanja in ljubezni do divjadi. Za vse mu iskrena hvala, tudi za ostre besede, ko je kritiziral vsako nepravilnost!

Za njegovo veliko delo ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje.

Naj bo dragemu Frančku svetel spomin!

Člani LD Negova

Jože Hronek se je po daljši bolezni 19. 11. 1980 za vedno poslovil, v 67. letu starosti. Med vojno je bil v ujetništvu, od koder pa je pobegnil v partizane.

V Slovenskem lovskem društvu je bil že pred vojno. Član naše LD je pa postal ob njeni ustanovitvi in deloval je kot njen prvi starešina 3 leta (1946—49). Razen tega je bil še kasneje član upravnega odbora LD 8 let, kot namestnik starešine (1971—1979).

Poznali smo ga kot iskrenega tovariša, prijatelja in svetovalca, vedno pripravljenega pomagati z delom in nasvetom. Učil nas je lovske etike in vzgajal v ljubezni do narave in divjadi. Svojega učitelja smo cenili, spoštovali in občudovali.

Kot lovec in strokovnjak v gozdarski in lesni stroki ni bil znan le v ožji domovini, tem-

Jože Hronek

več po vseh naših republikah in v zamejstvu (Avstrija, ZR Nemčija, ČSSR, Švedska). Zavedamo se velike vrzeli, ki je ostala z njegovim odhodom. Ob poslednjem slovesu, ko so se oglasili lovski rogovi in so odjeknili strelji iz lovske puške, smo obljubili, da bomo zvesto sledili njegovemu zgledu in delu za obstoj in razplod divjadi ter razvoj lovske organizacije.

Člani LD Podlehnik — M. T.

Franc Voje iz Gabrovke je umrl 12. 1. 1981, v 73. letu starosti. Bil je soustanovitelj naše LD, 9 let njen gospodar (1958—67), lovski čuvaj pa od njene ustanovitve do svoje smrti.

Svoje bogate izkušnje je nesebično prenašal na mlajše lovce in jih vzgajal v lovski etiki ter plemenitosti. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Franc Voje

Dragi Franc, naj ti bo lahka slovenska zemlja. Mirno počivaj v svojem domačem kraju sredi gozdov, ki si jih neizmerno ljubil.

Tvoji lovski tovariši
iz LD Gabrovka

Iz lovske vrste so tudi odšli za vedno:

Ivan Jelinčič, LD Tolmin, * 30. 3. 1923, † 12. 6. 1980.

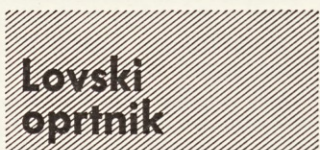
Karel Udovičič, LD Šentilj v Slov. goricah, * 4. 11. 1928, † 20. 3. 1981.

Alojz Dragan, LD Trebelno, * 19. 5. 1932, † 12. 2. 1981.

Viki Češko, LD Izlake, * 6. 6. 1939, † 6. 1. 1981.

Ivan Čas-Vanč, LD Kapla, * 7. 5. 1920, † 17. 3. 1981.

Umrlim časten spomin!

23. november 1980

Rojevalo se je jasno jesensko jutro. V tišino gorskih pobočij pod Rdečim robom so se čuli le koraki požrtvovalnih lovcev in planincev Gorske reševalne službe iz Tolmina, ki so s spoštljivo žalostjo nosili mrtvega Simona Filija.

Prav tu pod Rdečim robom, na planini Sleme, se je Simon iz Tolmina pred nekaj leti prvič pridružil tolminskim lovcem. Bilo je pozimi 1977. Tedaj še ni bil lovec, toda lovska kri ga je vlekla v naročje narave, v družbo lovcev, ki so hodili opazovat gamsje trope. Nekaj let kasneje so Simona sprejeli za člana LD Tolmin

in sam ali s prijatelji je vedno najraje zahajal na lov pod Rdeči rob. Zjutraj, 22. novembra 1980, so se lovski tovariši namenili na gamse v Polog in tudi Simona povabili, naj se jim pridruži. Toda njega je tista čudna sila zopet vlekla pod Rdeči rob. Pridružil se mu je še Cveto in odrinila sta.

Kazalca na uri sta kazala okoli poldne, ko sta lovca ugledala močnega gamsa. Simon, ki je imel dovoljenje za odstrel, je že dvignil svojo risanico. Tedaj pa se je pojavila na skalni polici gamsja koza z zlomljeno nogo. Močno je šepala, kakor bi prosila, da jo lovec reši pred tegobami zime, ki je bila na pragu. Simon je takoj vedel, kaj je njegova dolžnost. V hipu se je odpovedal močnim, visokim rogljem »črnega svata« in s strelom v drugo smer rešil trpljenja pohabljenega gamsovka.

Ko sta se s Cvetom spuščala po ozkih stezah in spolzkih policah k mrtvi kozi, se je visoko nad njima utrgal kamen, zabučal in udaril v globino ter zadel Simona v glavo. Če Simona ne bi ujel prijatelj Cveto v svoje naročje, bi gotovo zdrknil v prepad, kajti udarec je bil tako silovit, da je bil lovec v hipu brez zavesti. Toda niti Cvetova pomoč niti požrtvovalnost gorskih reševalcev mu nista mogli več pomagati. Ko je dan zatisnil svoje oči nad gorskimi vrhovi in dolinami, je pod Rdečim robom ugasnil tudi Simon.

Ljubezen do planin je zahtevala novo žrtev: komaj tridesetletnega moža, navdušenega lovca in planinca, ki je že kot osnovnošolec osvajal vrhove Julijcev, kasneje pomagal pri gradnji lovske in planinske koč, okoliškim kmetom popravljati stroje ter so ga zaradi njegove delavnosti cenili in spoštovali v delovni organizaciji SGG Tolmin. Bil je pravi samorastnik, saj je izgubil očeta že pri nekaj mesecih življenja. Ob materi in sestri se je prebijaal s trdim delom. Čas je tekal, sezidal si je hišo in komaj dve leti ob ženi in hčerki užival srečo domačega ognjišča. Rodil se je jasen jesenski dan — 23. november 1980 — ko so lovci in planinci pripeljali v dolino mrtvega Simona, ki so mu gore in lov utrnile v

očeh tisti značilni, komaj zaznavni nasmeh in udušile žvižg in pesem v njegovih ustih, v njegovem srcu...

B. Klanjšček

Napačna podatka v katalogu 2. slovenske lovske razstave

Po krivdi upleniteljev, ki sta na svoji muflonji trofeji pritrčila napačna podatka o kraju uplenitve, je prišlo v katalogu 2. slovenske lovske razstave »Narava — divjad — lovstvo, Ljubljana 1980« do napačnih navedb.

V katalogu na strani 94 je pod zaporedno številko 33 napačno navedeno lovišče, v katerem je bil muflon uplenjen. Torej ne lovišče »Gorica«, pač pa **pravilno lovišče »Trnovski gozd«.**

Prav tako je napaka na isti strani pod zaporedno številko 50. Nepravilno je navedeno lovišče »Grgar«. **Pravilno mora biti lovišče »Trnovski gozd«.**

Oba uplenitelja sta namreč člana sosednjih lovskih družin (LD Gorica in LD Grgar), ki pa sta imela dovoljenje za odstrel trofejnih muflonov v lovišču LD Trnovski gozd.

ZLD Gorica
LD Trnovski gozd

Po 25 letih ponovno med gorskimi reševalci

Minilo je že skoraj 25 let, ko sta bila zadnja alpinistična tečaja z gorsko reševalno tematiko v Kamniški Bistrici in na Kriških podih v Pogačnikovem domu. Po tem pa so tehnična sredstva kot pripomočki za gibanje in bivanje v gorah izredno napredovala. Zato je bil tečaj za poklicne lovce Zavoda za gojitev divjadi Kozorog, s sedežem v Kamniku, izrednega pomena, še posebej z vidika preventivne kakor tudi vključevanja v akcije Gorske reševalne službe (GRS).

Tečaj je bil 5. in 6. marca 1981 na Krvavcu in je obravnaval zlasti pomembna praktična področja preventive, s katerimi se še posebej visokogorski lovci v najtežjih vre-

Če lovec obvlada spust po vrvi, si nemalokrat lahko skrajša pot do uplenjene divjadi. Z obvladovanjem plezanja z vrvmi pa lahko pomaga tudi pri reševanju ponesrečenca v gorah
Foto F. Ekar

menskih razmerah soočajo sami ali z lovskim gostom.

Prav tu se išče odgovor, kaj v primeru poškodbe gosta in kakšen bi bil zaključek, če bi se izkazalo, da poklicni lovec ni bil usposobljen v osnovah varnega gibanja v gorah ali v pravilni uporabi tehnične opreme, če ne bi poznal signalizacije, koordiniranja s helikoptersko službo ipd.

Lovci so dobili tudi viře za nadaljnje izpopolnjevanje. Ob zaključku so se seznanili še s helikopterjem samim in preleteli z njim vse revirje ter pri tem razrešili marsikatero vprašanje o zimskem stanju divjadi visoko v gorah.

Z vsebino tečaja sta bila seznanjena tudi predsednik Predsedstva SRS Viktor Avbelj in dr. Miha Potočnik. Oba sta namreč skupaj z našim znanim alpinistom Jožom

Čopom sodelovala na prvih tovrstnih tečajih.

Vodstvo tečaja je bilo poverjeno Emilu Herlecu, Milanu Kemperlu in Francu Ekarju. Tečaj je opravilo 17 lovcev.

Eden izmed zaključkov tečaja je bil tudi, da bi bilo treba poklicne lovce gorskih lovišč približati Gorski reševalni službi (GRS), če jih ne bi kazalo vključiti celo vanjo, kajti malokdo je tako dober poznavalec skritih predelov v gorah kakor revirni lovec, da o njegovi telesni zmogljivosti ne govorimo. Izražena je bila tudi želja, da bi bilo zelo koristno vsakoletno izpopolnjevanje znanja o reševanju v gorah (morda bi bilo umestno, da se tečaj razširi tudi na druge zavode za gojitev divjadi in lovske družine, ki imajo gorska lovišča).

F. E.

Lovska kinologija

Lovsko kinološko društvo za Pomurje

Lovsko kinološko društvo (LKD) za Pomurje je bilo ustanovljeno 19. julija 1980 v Lovskem domu Zveze lovskih družin Prekmurje v Murški Soboti. Združuje lovce-kinologe iz treh področnih lovskih zvez (ZLD Gornja Radgona, ZLD Ljutomer in ZLD Prekmurje) ter gojitvenih lovišč Kompas-Petrovci in Fazan-Beltinci.

Društvo si je v svojem delovnem programu zadalo več pomembnih nalog. Izobraževalo bo svoje članstvo, pridobivalo rejce in vodnike lovskih psov z omenjenih področij ter skrbelo za pravilno vrednotenje lovske kinologije in za strokovno zrejo lovskih psov. Zrejo bodo usmerjali tako, da bodo za razplod uporabljali le najboljše živali po delovnih sposobnostih in zunanosti.

Del programa za letošnje leto so že uresničili. V Murški Soboti, Lendavi in Gornji Radgoni so organizirali kinološka predavanja, ki se jih je udeležilo nad 70 ljubiteljev psov, kinologov in lovskih pripravnikov. Že v marcu so v Radencih izvedli telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. V Križevcih pri Ljutomeru in v Tišini so 25. in 26. aprila letos priredili PNZ psov ptičarjev. V Nemčavcih pri Murški Soboti nameravajo obnoviti umetni rov za preizkušanje in šolanje psov jamarjev. Ugotavljajo namreč, da so prav psi jamarji (predvsem lovski terierji) dokaj množično zastopani pri tamkajšnjih lovcih.

V jeseni bodo priredili tudi republiški kinološki prireditvi: 17. 10. 1981 republiško poljsko tekmo ptičarjev, — memorial Bogdana Sežuna in 18. 10. 1981 že tradicionalno tekmovanje lovskih psov v vodnem delu. Obe prireditvi bosta v lovišču pri Ljutomeru. Z veseljem ugotavljajo, da je delo LKD za Pomurje zaži-

Bavarski barvar ali krvosledec

B. Leskovic

velo. V organe društva so bili izvoljeni predvsem kinologi, ki na tem področju delujejo že vrsto let. Zavzeto delo vseh članov in uspešno sodelovanje z lovskimi družinami prekmurskega lovskogojitvenega območja in s področnimi lovskimi zvezami bo nedvomno rodilo zaželene uspehe. Eden izmed njihovih osnovnih ciljev je, da bodo imeli na svojem področju v bližnji prihodnosti dovolj preizkušenih in lovsko uporabnih psov. Na vsakih 500 ha naj bi bil vsaj en lovsko uporaben pes.

V. P.

Predvidena legla

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 5. 6. Rejec Anton Kozole, Mali Kamen 30, Senovo.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 25. 5. Rejec Anton Oseli, Kidričeva 16, Nova Gorica.

Leglo 22. 6. Rejec Stane Hribnik, Puštal 82, Škofja Loka.

Leglo 19. 6. Rejec Tone Marič, Naklo 208, p. ista.

Istrski kratkodlaki goniči (JRGki):

Leglo 20. 4. Rejec Miha Uršič, Borjana 99, Breginj.

Leglo 20. 6. Rejec Sergej Viler, Puče 14, Šmarje pri Kopru.

Leglo 18. 6. Rejec Juljan Krmac, Čentur 3, Marezige.

Leglo 3. 6. Rejec Dušan Simčič, Hum 38, Kojsko.

Leglo 25. 6. Rejec Janez Skumavc, Krnica, Gorje.

Leglo 26. 5. Rejec Niko Mrak, Spodnja Idrija 74, p. ista.

Leglo 27. 5. Rejec Franc Bučar, Stražica 26, Frankolovo.

Leglo 13. 5. Rejec Franc Hojnik, Trnovlje 76 A, Celje.

Istrski resasti goniči (JRGri):

Leglo 1. 6. Rejec Franc Povše, Hrušica 12, Šentjanž.

Leglo 17. 6. Rejec Hektor Bordon, Sp. Škofije 152, Škofije.

Leglo 2. 6. Rejec Janko Kogelnik, Javornik 36, Ravne na Koroškem.

Leglo 25. 5. Rejec Vinko Gorše, Dolenja vas 77, p. ista.

Leglo 8. 5. Rejec Silvo Poročnik, Muta 40, Muta.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 21. 5. Rejec Franc Grilc, Dovško 8, Senovo.

Leglo 17. 5. Rejec Franc Peterlin, Žlebič n. h., Ribnica.

Leglo 7. 5. Rejec Henrik Vadnov, Preserje n. h., p. ista.

Leglo 23. 6. Rejec Dušan Gril, Slovenska vas, Stara Cerkev.

Leglo 24. 5. Rejec Janez Gale, Adamičeva 15, Grosuplje.

Leglo 4. 5. Rejec Jože Sevšek, Pot za stan 15, Dragomer.

Leglo 2. 6. Rejec Jože Vajs, Svibnik n. h., Črnomelj.

Leglo 3. 6. Rejec Jože Steingel, Brezje 3, Semič.

Leglo 12. 6. Rejec Marjan Istenič, Unec 6 a, Unec.

Leglo 17. 6. Rejec Tomaž Pirih, Bračičeva 9, Tržič.

Leglo 25. 5. Rejec Ivan Slak, Stari trg 18, Trebnje.

Leglo 8. 6. Rejec Stane Petelin, Markovec 17, Stari trg.

Leglo 6. 6. Rejec Vinko Prelc, Famle 3, Vremški Britof.

Leglo 2. 6. Rejec Stane Lesjak, Petrovče 138, p. ista.

Leglo 8. 6. Rejec Vili Rener, Gradišče 40, Vipava.

Leglo 20. 5. Rejec Tone Miklavčič, Pod gozdom IV/14, Grosuplje.

Leglo 26. 5. Rejec Branko Vasa, Zg. Polskava 74, Zgornja Polskava.

Nemški kratkodlaki ptičarji (JRPki):

Leglo 1. 5. Rejec Vlado Pasalič, Sečovlje 76, Sečovlje.

Leglo 15. 6. Rejec dr. Ljubo Pušenjak, Vide Alič 1, Ptuj.

Leglo 2. 6. Rejec Leopold Vindiš, Dokležovje 13, Beltinci.

Leglo 26. 5. Rejec Franc Vrbnjak, Hrastje-Mota 75, Radenci.

Leglo 28. 4. Rejec Miro Hlebš, Snebrska 146, Ljubljana-Polje.

Epagneul bretoni (JREb):

Leglo 6. 5. Rejec Franc Preskar, Župančičeva 6, Krško.

Irski setri (JRPis):

Leglo 11. 5. Rejec Alojz Šinigoj, Prešernova 6, Dornberk.

Labrador retrieverji (JRLr):

Leglo 5. 5. Rejec Jože Vester, Bistrica 168, Tržič.

Nemški ostrodlaki ptičarji (JRPos):

Leglo 9. 5. Rejec Ivan Cipot, Stogovci 41, Apače.

Kinološka zveza Slovenije

Lovski terierji (JRLt):

Leglo 30. 3. Rejec Jože Kašman, Bistrica 1, Ruše.

Leglo 4. 4. Rejec Alojz Avsenik, Letališka 12, Lesce.

Leglo 3. 5. Rejec Vido Petek, Šalka vas 2 a, Kočevje.

Leglo 22. 6. Rejec Slavko Žvokelj, Lokavec 117/a, Ajdovščina.

Leglo 2. 6. in 20. 6. Rejec Justin Cah, Črni kal 62 a, Črni kal.

Leglo 29. 5. Rejec Rudi Bauman, Dobrenje 36, Pesnica.

Leglo 17. 5. Rejec Anton Omerza, Kameno 20, Šentjur.

Kratkodlaki jazbečarji (JRJki):

Leglo 23. 6. Rejec Maks Mori, Prisojna 13, Hoče.

Resasti jazbečarji (JRJri):

Leglo 7. 5. Rejec Maks Pratkanar, Rožančeva 1, Ljubljana.

Leglo 6. 6. Rejec Jože Drgan, Dol pri Hrastniku 51, p. ista.

Koker španjeli (JRKš):

Leglo 11. 5. Rejec Jože Komničar, Maistrova 10, Maribor.

Leglo 4. 6. Rejec Franc Novak, Tomšičeva 1, Brežice.

Leglo 2. 6. Rejec Stane Strle, Rudnik 4, Moravče.

Leglo 29. 5. Rejec Vera Boh, Gregorčičeva 5, Ljubljana.

Leglo 21. 5. Rejec Ivan Šepec, Murnova 4, Brežice.

Špringer španjeli (JRŠš):

Leglo 2. 5. Rejec Jože Protner, Malečnik 10, Maribor.

Leglo 9. 5. Rejec Srečo Brezovar, Žužemberk 47, p. ista.

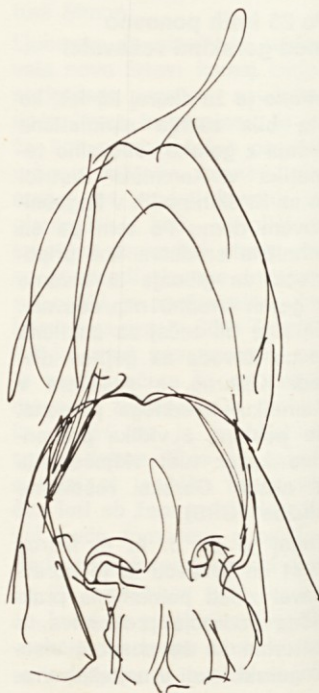
Leglo 9. 5. Rejec Stane Žabkar, Ul. talcev 1, Kostanjevica.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 23. 5. Rejec Karel Voršnik, Šmarjeta n. h., Rimske Toplice.

Leglo 10. 5. Rejec Rudi Gajšek, Lopata 18/B, Celje.

Leglo 10. 6. Rejec Drago Gajšek, Vrbo 38, Šentjur.

Vsem lovskim družinam in lovskim OZD!

Vodstvom lovskih organizacij kakor tudi vsem njihovim članom se najlepše zahvaljujemo za sodelovanje v letu 1980 in že tudi v letu 1981. Vaše zaupanje želimo ohraniti z našim čim vestnejšim poslovanjem tudi v bodoče.

Z odkupom in izvozom uplenjene divjadi se naša delovna organizacija ukvarja že vseskozi in na zunanjem tržišču dosega lepe uspehe. Uspešni smo bili tudi v letu 1980.

Končni obračun

o odkupljeni in prodani uplenjeni divjadi v letu 1980

Vrednost prodane divjadi v lovskospodarskem letu 1980	31 908 884,45 din
— Izplačano lovskim družinam in lovskim OZD	26 125 518,75 din
— Hlajenje, vet. pregledi in materialni stroški	2 360 350,30 din
— Osební dohodki zaposlenih pri odkupu upl. divjadi	1 024 295,00 din
— Pogodbene in zakonske obveznosti	728 820,10 din
— Akumulacija	986 441,25 din
— Del skupnih stroškov	443 118,30 din
Pozitivna razlika	240 370,75 din

Ta razlika je zaradi povečanja odkupnih cen za prodano uplenjeno divjad na inozemskem tržišču in znaša 1,14 din za kg divjadi vseh vrst.

V letu 1980 je bilo skupno odkupljene divjadi 210 852 kg.

Tudi vaša lov. organizacija je neposredno udeležena pri delitvi skupnega dohodka, ustvarjenega z izvozom uplenjene divjadi, če nam je le-to oddajala. Zato smo tudi vaši LD oz. OZD nakazali razliko 1,14 din za vsak kg oddane nam uplenjene divjadi vseh vrst.

**Odkupne cene za uplenjeno divjad v letu 1981
bomo sporočili naknadno**

Priprava divjadi

Vso divjad za oddajo pazljivo in natančno pripravite! Pred oddajo mora biti zlasti **dobro in pravilno ohlajena!**

Parkljasti divjadi morate trebušno in prsno votlino popolnoma izprazniti in notranjost dobro očistiti, medenično kost presekat, vrat prerezati (do prsnega koša) ter izvleči požiralnik in sapnik. Notranjost trupla mora biti zbrisana s suho krpo!

Jelenjadi in divjim prašičem morate (takoj po iztrebljenju zarezati pazduhi, da se divjačina bolje ohladi in prepreči vnetje!

Vsej divjadi samcem popolnoma odstranite vse dele spolovil!

Pernati divjadi s kljukico izvlečete čreva čimprej po uplenitvi!

Zajcem v celoti izpraznite le trebušno votlino!

Transport in prevzem divjadi

Uplenjeno divjad mora najprej pregledati pooblaščen preglednik LD oziroma OZD, ki izstavi **potrdilo o pregledu**. Potrdilo pošiljatelj vloži v prozoren **plastični ovitek**, ki ga priveže k nogi divjadi. V isti ovitek pošiljatelj vloži tudi **etiketo**, na kateri je naš naslov (naslov prejemnika). Sicer pa pošiljatelj na etiketo (obrazec) napiše še: naziv svoje LD oz. OZD, ime in priimek uplenitelja, težo odposlane divjadi (brez trofeje in stehano tik pred odpošiljatvijo).

Srnjad, gamse, manjše divje prašiče in vsakršno malo divjad je obvezno pošiljati v **papirnatih vrečah**. Izjema je divjad, ki jo lovci sami pripeljejo do zbirnih mest.

Uplenjeno divjad pošiljajte po najkrajši poti z **avtobusi** ali po **železnici** na naslov naših poslovalnic v **Ljubljano** ali v **Celje** ali v **Maribor** ali tudi v **Mursko Soboto**. Na vseh avtobusnih in železniških postajah navedenih mest je organizirana naša **dežurna prevzemna služba**, vsak dan od 7. do 20. ure, tudi ob nedeljah in praznikih. Kljub temu pa prosimo, da poskrbite za prevoz divjadi, če le mogoče, v jutranjih urah.

Dodatna obvestila

Lovskim družinam in lovskim OZD, ki oddajajo uplenjeno divjad naši del. organizaciji, smo **brezplačno poslali vse potrebne pripomočke za pošiljanje divjadi**: papirnate vreče, etikete, plastične ovitke, obrazce za potrdila o pregledih. Vendar smo vsega navedenega — zlasti papirnatih vreč — dobavili manj kakor prejšnje leto, ker se je izkazalo, da več lovskih družin vseh navedenih pripomočkov ni uporabilo namensko.

Kolikor pa lovskim organizacijam — našim dobaviteljicam zmanjka papirnatih vreč, etiket, plastičnih ovitkov, obrazcev za potrdila o pregledih, jih dodatno lahko dobe brezplačno v naših poslovalnicah oziroma naj jih naroče pisмено ali telefonično pri TOZD LOVEC.

Vse lovske družine prosimo, da nam **takoj sporoče točen naslov blagajnika in tajnika LD** (pri vsakem posebej navedite funkcijo). To nam sporočite tudi v primeru, četudi pri teh dveh funkcijah ni bilo sprememb z ozirom na leto 1980.

Vse v preteklih letih **sklenjene pogodbe** med lovskimi družinami in našo del. organizacijo o zagotovitvi plačila za prevzem uplenjeno divjad so veljavne še nadalje.

Kameno sol smo poslali skoraj vsem našim dobaviteljicam uplenjene divjadi (lov. družinam in lovskim OZD), vendar v manjši količini, kakor so jo naročile. Od podjetja, ki pridobiva kameno sol, smo namreč dobili samo desetino naročene soli.

Za vsa pojasnila se obračajte na **UPRAVO TOZD LOVEC, Prešernova 3, Ljubljana, telefon (061) 20 306**.

V želji in upanju na še boljše sodelovanje vas tovariško in lovsko pozdravljamo.

Poslovalnice TOZD Lovec:

Ljubljana, Gosposvetska 12, telefon (061) 317 387

Celje, Tomšičev trg 13, telefon (063) 22 490

Maribor, Gregorčičeva 11, telefon (062) 21 055

Nova Gorica, Prešernova 17, telefon (065) 21 910

ŽITO

Živilski kombinat

TOZD MLINI

LJUBLJANA

Zaupanje odjemalcev si pridobivamo z vrsto kakovostnih izdelkov našega tozda:

- z različnimi vrstami žit
- z različnimi mlevskimi izdelki, še posebno

opozarjamo na:

Bio otrobe,

Pizza, Pito,

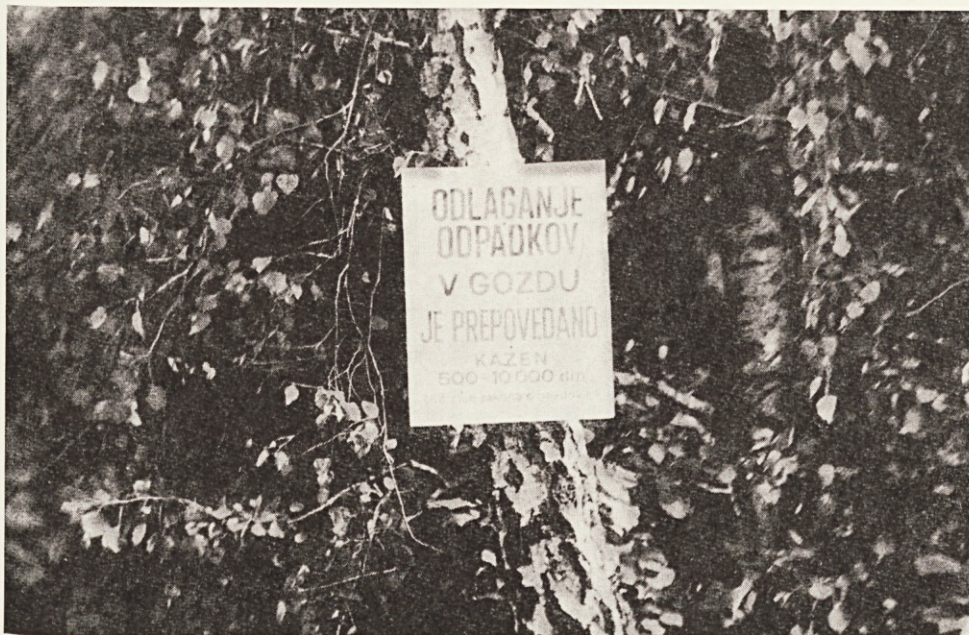
ovsene kosmiče,

ječmenj, ječmenječek,

namenske moke za biskvitno, vlečeno in kvašeno testo.

Se priporočamo

TOZD MLINI

VARUJMO GOZDOVE — DOMOVANJE DIVJADI!

Teden gozdov
od 10. 5. do 17. 5. 1981

Teden gozdov nas vsako leto spomni na naše dolžnosti do gozdov, na dolžnosti, ki se jih moramo zavedati vsak dan, vsak mesec, vse leto — vsekdar!

Številni izletniki, turisti itd. med drugim ne upoštevajo opozorilnih tabel, da je odlaganje odpadkov v gozdovih prepovedano.

Zakon o gozdovih (Uradni list SRS, št. 16/74) v svojem 68. členu, točka 6, pravi:

»Z denarno kaznijo od 500 do 1000 dinarjev se kaznuje za prekršek posameznik, če brez dovoljenja v gozdovih krči ali seka na golo, seka drevje redkih vrst, pase živino, zasekuje debla, klesti vejnike, odnaša zemljo, **odlaga smeti in odpadke.**«

G. SALBERGER

LOVSKE POTREBŠČINE

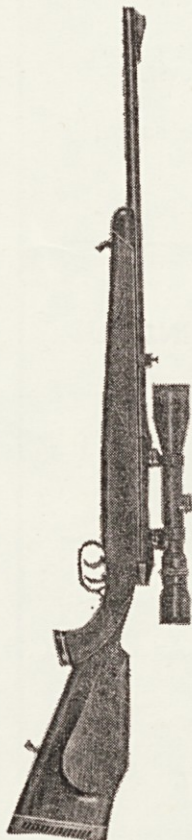
A-9473 Lavamünd — Labot 21
Avstrija

Stalno imamo na zalogi in vam nudimo:

- krogelne naboje vseh vrst RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington,
- šibrene trap naboje Hirtenberg po posebnih cenah pri nabavi večjih količin,
- puške Steyr-Mannlicher po posebno ugodnih izvoznih cenah,
- lovske dvoglede in strelne daljnoglede s kakovostno avstrijsko lovsko optiko znamke Swarovski — po posebno ugodnih izvoznih cenah,
- poceni japonske lovske dvoglede in strelne daljnoglede znamke Tasco in cenejše.

Imamo veliko izbiro raznega lovskega in športnega orožja — stalno na zalogi 70 do 80 pušk.

Pri izvozu v Jugoslavijo povrnemo 18 % avstrijskega prometnega davka!

Vabimo lovce-strelce in druge ljubitelje strelskega športa na

VELIKO STRELSKO PRIREDITEV

v počastitev 40. obletnice ustanovitve prve belokranjske partizanske čete. Prireditve bo 30. in 31. maja 1981 na novem strelišču SMUK nad Semičem.

Program:

Sobota, 30. maja:

Ob 10. uri otvoritev, slavnostni govor, kulturni program. Od 13. do 19. ure imajo strelci možnost treninga.

Nedelja, 31. maja:

Ob 7. uri pričetek strelskega tekmovanja na umetne golobe in v tarčo »srnjak«. Tekmujejo ekipe in posamezniki, za prehodni pokal belokranjskega odreda in za praktične nagrade.

Ob 16. uri razglasitev uspehov in slavnostna podelitev nagrad.

Pozor!

Zaradi boljše organizacije prireditve sprejemamo pismene prijave strelskih ekip in posameznikov do 28. maja. Prijave pošljite na naslov:

Lovska družina SMUK, 68333 Semič

Pri žrebanju razporeda strelcev se upošteva vrstni red prispelih prijav.

Obiščite našo prireditve in lovski dom na Smuku, kjer bo poskrbljeno, da se boste dobro počutili!

LOVSKA DRUŽINA SMUK, Semič

KEMOFARMACIJA p. o.

PODJETJE ZA PROMET
S FARMACEVTSKIM MATERIALOM
UVOZ—IZVOZ
LJUBLJANA — METELKOVA 7

Telefon: (061) 312 333
Telegram: Kemofarmacija Ljubljana
Telex: Kemfar Yu 31 334
Tekoči račun pri SDK
št. 50100-601-10329
Poštni predal 143

OSKRBUJE LEKARNE, BOLNICE,
DRUGE ZDRAVSTVENE USTANOVE
TER VETERINARSKIE ZAVODE IN
KOMBINATE Z NAVEDENIMI
VRSTAMI BLAGA:

- gotova zdravila
- kemikalije
- droge
- obvezilni material
- veterinarski preparati
- reagensi
- kozmetični preparati
- instrumenti za humano medicino
in zobozdravstvo
- dentalno blago
- aparature
- oprema za vse zdravstvene
ustanove
- embalaža

IMA LASTNI UVOZNI ODDELEK
OPRAVLJA VSE UVOZNE IN IZVOZNE POSLE
ZA KAKOVOST BLAGA ODGOVARJA GALENSKI KONTROLNO ANALITSKI
LABORATORIJ PODJETJA
PRODAJNA SLUŽBA DELA NEPREKINJENO OD 6.30 DO 19. URE

Lovsko kinološko društvo Ljubljana priredi

TEČAJ ZA VODNIKE LOVSKIH PSOV PO KRVNEM SLEDU

Namen tečaja je praktično prikazati in priučiti vodnike za vodenje psov
po krvnem sledu. Vabljeni pripravniki za kinološke sodnike in lovski
pripravniki!

Pričetek tečaja v torek, 2. junija 1981. Pismene prijave pošljite na naslov:
Peter Pečnik, Pod hribom 64/B, 61107 Ljubljana.

Vsi prijavljeni bodo po pošti obveščeni o kraju in uri tečaja.

Lovska družina Grosuplje priredi tradicionalno

LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE V KOMBINACIJI ZA POKAL »ILOVA GORA«

v nedeljo, 21. junija 1981, s pričetkom ob 7.30 pri lovski koči na Ilovi gori.
Tekmujejo posamezni strelci in strelske ekipe.

Strelci kakor tudi gledalci vabljeni k čim številnejši udeležbi!

LOVSKO KINOLOŠKO DRUŠTVO ZA POMURJE
bo priredilo v lovišču pri Ljutomeru

REPUBLIŠKI TEKMI LOVSKIH PSOV

17. 10. 1981 — poljsko tekmo ptičarjev — memorial Bogdana Sežuna,

18. 10. 1981 — tekmo psov v vodnem delu.

Prijave sprejema **Lovsko kinološko društvo za Pomurje, Grajska 7,
69000 Murska Sobota.**

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

**Prodaj sedem mesecev starega psa
brak-jazbečarja z rodovnikom.** — Ivan
Troha, Sinja gorica n. h., 61380 Cerk-
nica.

Prodaj skoraj novo karabinko CZ, kal.
30—06, s strelnim daljnogledom 4 × 32.
— Sašo Trošt, Lipiška 36, 66210 Se-
žana.

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okras-
ne podstavke (deščice) za lovske tro-
feje vseh vrst in podstavke, na katere
pritrdite noge srnjadi (obešalniki). Na-
ročeno razpošiljam po pošti (po po-
zvetju). — **Vojin Pejšić, Kolodvorska bb,
Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

**Prodaj dobro ohranjeno češko bokar-
ico,** kal. 16—7 × 57 R, s strelnim dalj-
nogledom 4 × 32 in z menjalnima ce-
vema. — Franc Bučar, Stražica 26,
63213 Frankolovo.

Prodaj: bogato gravirano boroveljsko
bokarico z menjalnima cevema, kal.
12—12/7 × 65 R, z vložno cevjo mag-
num-super, kal. .22, in s strelnim dalj-
nogledom; **karabinko** rem. magnum,
kal. 7 mm, s strelnim daljnogledom.
Ogled možen v torek in sredo od 15.
do 17. ure. — Ciril Ropret, Milje pri
Kranju 32, 64208 Šenčur.

Kupim sledoglasnega goniča za divje
prašiče in zajce. Telesna ocena ni bist-
vena. Sporočite, kako lovi in ceno. —
Guerino Šaule, Seča 52, 66320 Portorož.

Prodaj boroveljsko bokarico, kal.
16—7 × 65 R, s strelnim daljnogledom
Kahles 6 × 42, Suhl montaža. — Stane
Jarm, Dol. Prapreče 6, 68212 Velika
Loka.

Ugodno prodaj češko bokarico, kal.
12—7 × 57 R, s strelnim daljnogledom.
— Anton Tanšek, Primož 35, 63230
Šentjur pri Celju.

**Prodaj nov metalec umetnih golobov
in lovsko obleko.** — Alojz Vidovič, Šen-
tiljska 52, 62000 Maribor.

Kupim dobro malokalibrsko puško (MK),
najraje češko. Izvzeta je puška ruske
vrste. — Viktor Lukše, Mozirje 36, 63330
Mozirje.

Prodaj več resastih jazbečarjev, starih
od 9 mesecev do 2 let. Psi so telesno
ocenjeni in z opravljeno PNZ. So od-
lični lisičarji, tudi za jamarjenje. —
Jože Drgan, Dol pri Hrastniku 51, te-
lefon (061) 814 510.

SLIKE NA OVITKU — 179. STRAN:

Zgoraj:

Medved, ki ga je fotografirala
21. marca letos (1981) na Ljubljan-
skem vrhu francoska biologinja
Françoise Vallee

Spodaj:

**Srna na poti k mladiču, ki leži
pritajeno nekje v travi**

Foto Oskar Dolenc, Diana

Lovci, lovske družine!

Lovske obleke za slavnostne prireditve
in delovne lovske obleke iz lodna odobrene
barve in po predpisanem lovskem kroju

izdeluje

tovarna oblačil

labod
novo mesto

Slavnostna lovska obleka

